

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

π.μ.σ.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

**Σύνταξη Παρακολούθηση και Οικονομική Ανάλυση
Προϋπολογισμού και Απολογισμού Δήμου. Μελέτη
περίπτωσης Δήμου Θεσσαλονίκης.**

Πασχαλίνα Λακερίδου

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2017

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese

Department of Economics - Democritus University of Thrace

Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

**Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»**

**Composition, monitoring and financial analysis of the budget
and report of local authorities. Case Study Municipality of
Thessaloniki.**

Paschalina Lakeridou

Thessaloniki, November 2017

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εν λόγω διπλωματικής εργασίας είναι η χρηματοοικονομική ανάλυση των οικονομικών στοιχείων των ΟΤΑ μέσα από τις διαδικασίες κατάρτισης, παρακολούθησης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού και του απολογισμού κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους. Αρχικά αναπτύσσεται η θεωρητική προσέγγιση σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ως προς τη διαδικασία της σύνταξης και της παρακολούθησης του προϋπολογισμού. Μέσα από τις βασικές αρχές του προϋπολογισμού παρουσιάζεται ο τύπος, το σχέδιο και οι γενικές αρχές κατάρτισης του με παρουσίαση των εσόδων, εξόδων και των υπηρεσιών του. Στη συνέχεια ακολουθεί η διαδικασία παρακολούθησης με τις αναμορφώσεις του και τα βήματα που ακολουθούνται κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του στο σκέλος των εσόδων και των εξόδων. Οι διαδικασίες έγκρισης του ταμιακού απολογισμού και των οικονομικών καταστάσεων καθώς και οι αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούνται για τη μελέτη και αξιολόγηση των οικονομικών δεδομένων παρουσιάζονται εκτενώς. Τέλος ακολουθεί η μελέτη περίπτωσης του Δήμου Θεσσαλονίκης με τη χρηματοοικονομική ανάλυση του προϋπολογισμού και απολογισμού για το οικονομικό έτος 2016, ως το πιο πρόσφατο έτος στο οποίο έχουμε έγκριση απολογισμού και οικονομικών καταστάσεων. Ειδικότερα με τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών αναλύονται τα οικονομικά δεδομένα και εξάγονται αποτελέσματα από την εφαρμογή τους. Τέλος, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο προϋπολογισμός κινείται μέσα στα πλαίσια της προβλεπόμενης νομοθετικής διαδικασίας.

Λέξεις κλειδιά: **Προϋπολογισμός, Απολογισμός, Δήμοι, Χρηματοοικονομική Ανάλυση, Αριθμοδείκτες**

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to analyze the financial data of the Municipality of Thessaloniki, through the preparation, monitoring and implementation of its budget and the presentation of its report during the financial year. Initially, a theoretical approach is developed which is in accordance with the current legislation on budget preparation and monitoring. Through the main principles of the budget, the formula and the general principles of its construction are presented, followed by a presentation of its revenues, expenses and services. This is accompanied by a follow-up process with its adjustments and the steps which are taken during its execution as concerning its revenues and expenses. The procedures for the approval of the cash report and the financial statements, as well as the indicators used for the study and evaluation of the financial data, are also presented. A case study of the Municipality of Thessaloniki is presented, with the financial analysis of its budget followed by a report for the financial year 2016, which is the most recent year for which we have approval of accounts and financial statements. By calculating the ratios, we analyze the financial data and derive results from their application.

Key words: **Budget, Report, Municipalities, Financial analysis, Financial ratios**

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΣΚΟΠΟΣ – ΣΤΟΧΟΣ.....	8
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	9
1.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	11
2.1 Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ.....	11
2.1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ.....	11
2.1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ.....	12
2.1.3 ΑΡΧΕΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	13
2.2 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	14
2.2.1 ΣΚΕΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	14
2.2.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	15
2.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	17
2.4 ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	22
2.5 ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	28
2.6 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	29
2.7 ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΝ	30
2.8 ΤΑΜΙΑΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	34
3.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΓΕΝΙΚΑ.....	34
3.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ	35
3.2.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ	35
3.2.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	37
3.2.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ	39
3.2.4 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ	39
3.2.5 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	42
4.1 Ο ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.....	42
4.2 ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2016.....	42
4.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	46
4.3.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΕΣΟΔΩΝ- ΕΞΟΔΩΝ.....	46
4.3.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ.	52

4.3.3.ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ	54
4.3.4.ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ.....	55
4.3.5.ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	64

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1	Η δομή του προϋπολογισμού	15
Πίνακας 4.1	Συγκεντρωτική κατάσταση προϋπολογισμού	42
Πίνακας 4.2	Συγκεντρωτική κατάσταση εκτέλεσης ανά λογαριασμό έτους 2016	43
Πίνακας 4.3	Συγκριτική ανάλυση προϋπολογισμού απολογισμού 2016	43-44
Πίνακας 4.4	Πίνακας δομής Εσόδων	46
Πίνακας 4.5	Πίνακας δομής Εξόδων	50
Πίνακας 4.6	Δείκτες οικονομικής επίδοσης	52
Πίνακας 4.7	Δείκτες ανθρώπινου δυναμικού	54
Πίνακας 4.8	Δείκτες συσχέτισης εσόδων – εξόδων	55-56
Πίνακας 4.9	Δείκτες εσόδων – εξόδων ανά κάτοικο	59

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 4.1	Κατάσταση δεικτών δομής εσόδων	47
Διάγραμμα 4.2	Κατάσταση δεικτών δομής εξόδων	50
Διάγραμμα 4.3	Δείκτες ανθρώπινου δυναμικού	54
Διάγραμμα 4.4.	Δείκτες συσχέτισης εσόδων – εξόδων	56
Διάγραμμα 4.5.	Δείκτες εσόδων – εξόδων ανά κάτοικο	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΣΚΟΠΟΣ – ΣΤΟΧΟΣ

Στη σημερινή εποχή της οικονομικής κρίσης η Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται να παίξει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στη δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης στη τοπική κοινωνία, με τις πολιτικές και κοινωνικές παρεμβάσεις που πραγματοποιεί. Παρόλα αυτά όμως οι Ο.Τ.Α. σήμερα βρίσκονται μέσα σε μια οικονομική ασφυξία, γραφειοκρατική δυσλειτουργία και διοικητική υπερφόρτωση, με αρνητικές συνέπειες και εμπόδια στην υλοποίηση του αναπτυξιακού τους ρόλου και στην εξυπηρέτηση των πολιτών. Επίσης οι περικοπές που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια στους Δήμους σε οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους έχουν οξύνει ακόμα περισσότερο τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Γι' αυτό και σήμερα κρίνεται απαραίτητο να στηριχτεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση με σύγχρονα οικονομικά εργαλεία, με περιορισμό της γραφειοκρατίας και ενδυνάμωση του θεσμικού της ρόλου.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει μέσα από το θεσμικό πλαίσιο με το οποίο συντάσσονται παρακολουθούνται και εκτελούνται οι προϋπολογισμοί των Δήμων και οι ετήσιοι απολογισμοί τους την ανάλυση των οικονομικών δεδομένων με τη χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών. Ειδικότερα αναλύεται ο Προϋπολογισμός και απολογισμός του Δήμου Θεσσαλονίκης για το οικονομικό έτος 2016.

Στόχος της εργασίας είναι ο εντοπισμός των αποκλίσεων μεταξύ των χρηματοοικονομικών δεικτών του Προϋπολογισμού και του Απολογισμού με τη χρήση των αριθμοδεικτών με βάση των προϋπολογισμό-απολογισμό των Δήμων όπως παρουσιάζονται και στην Απόφαση 74712/2010 του Υπουργείου Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Μέσα από τη μελέτη των στοιχείων των εσόδων και εξόδων όπως προϋπολογίστηκαν και τελικά εκτελέστηκαν επιχειρείται η εξέταση των αποκλίσεων και η ερμηνεία αυτών για τη σωστή οικονομική λειτουργία του Δήμου.

1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σχετικά με τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην διεκπεραίωση αυτής της εργασίας, αρχικά αναζητήθηκαν βιβλιογραφικές πηγές και νομοθεσία σχετικά με τη σύνταξη και παρακολούθηση Προϋπολογισμού και Απολογισμού Δήμου καθώς και των αριθμοδεικτών για την απόδοση του θεωρητικού μέρους της εργασίας. Για τη μελέτη περίπτωσης του Δήμου Θεσσαλονίκης (όπου και εργαζομαι) αναζητήθηκαν από την αντίστοιχη διεύθυνση οικονομικής και ταμειακής διαχείρισης, ο Προϋπολογισμός, Απολογισμός και οι σχετικές αποφάσεις που τους συνοδεύουν για το οικονομικό έτος 2016. Ο λόγος που επιλέχθηκε για ανάλυση το οικονομικό έτος 2016 συνίσταται στο ότι είναι το πιο πρόσφατο έτος για το οποίο έχουμε αποτελέσματα σύμφωνα και με τα απολογιστικά στοιχεία της εκτέλεσης του αλλά και ολοκλήρωση των διαδικασιών έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων από τα αρμόδια όργανα του Δήμου Θεσσαλονίκης. Μετά την ολοκλήρωση του θεωρητικού μέρους ακολούθησε η επεξεργασία όλων των απαραίτητων οικονομικών στοιχείων και πραγματοποιήθηκε η οικονομική ανάλυση και ο υπολογισμός των δεικτών με τη χρήση του EXCEL και την απεικόνιση των πιο σημαντικών στοιχείων με διαγράμματα για να είναι η εργασία πιο ευανάγνωστη. Για την οικονομική ανάλυση επιλέχθηκαν αριθμοδείκτες αξιολόγησης προϋπολογισμού και απολογισμού που εντάσσονται στις παρακάτω ομάδες:

- ❖ Αριθμοδείκτες δομής Εσόδων-Εξόδων
- ❖ Αριθμοδείκτες οικονομικής επίδοσης
- ❖ Αριθμοδείκτες Ανθρώπινου Δυναμικού των Δήμων
- ❖ Αριθμοδείκτες Συσχέτισης Εσόδων – Εξόδων
- ❖ Αριθμοδείκτες Εσόδων- Εξόδων ανά κάτοικο

1.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η παρούσα εργασία διακρίνεται σε δύο μέρη, όπου το πρώτο μέρος είναι θεωρητικό και αποτελείται από τρία κεφάλαια ενώ το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει τη μελέτη περίπτωσης με τη πρακτική εφαρμογή και αποτελείται από δύο κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο έχουμε μια μικρή εισαγωγή όπου παρουσιάζεται ο σκοπός και ο στόχος της εργασίας, η μεθοδολογία της έρευνας και η διάρθρωση των κεφαλαίων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η διαδικασία κατάρτισης, ψήφισης, ελέγχου και εκτέλεσης του προϋπολογισμού, όπως και η διαδικασία σύνταξης και έγκρισης του ταμειακού Απολογισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η θεωρητική ανάλυση των αριθμοδεικτών που θα χρησιμοποιηθούν και στη μελέτη περίπτωσης που θα ερευνήσουμε.

Στο τέταρτο κεφάλαιο υπολογίζονται οι αριθμοδείκτες και αναλύονται τα οικονομικά στοιχεία με την αντίστοιχη ερμηνεία και το σχολιασμό από τη συμπεριφορά εκάστου δείκτη σε σχέση με τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό μέσα στο ίδιο οικονομικό έτος.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις όπως προέκυψαν από την οικονομική ανάλυση που προηγήθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

2.1 Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ Α' ΒΑΘΜΟΥ

2.1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ο Προϋπολογισμός αποτελεί θεμελιώδη έννοια του Δημόσιου Λογιστικού, με τον οποίο καθορίζεται το ετήσιο δημοσιονομικό πρόγραμμα δράσης.

Σύμφωνα με τον Ν.3463/06 και το ΒΔ 17-5/15-6-59, ο Προϋπολογισμός των ΟΤΑ Α' Βαθμού είναι η διοικητική απόφαση με την οποία προσδιορίζονται τα έσοδα και τα έξοδα για ένα οικονομικό έτος, τα οποία κατατάσσονται σε ειδικούς λογαριασμούς κατά κεφάλαια και άρθρα

Η φύση του προϋπολογισμού έχει τριπλή σημασία, δηλαδή:

- δημοσιολογιστική αφού με τον προϋπολογισμό χαράσσεται η μελλοντική οικονομική πορεία του ΟΤΑ για ένα χρονικό διάστημα, με τον προσδιορισμό των αναμενόμενων εσόδων και τον καθορισμό των ορίων των εξόδων και διαμορφώνεται το πλαίσιο για την επίτευξη των σκοπών του, διαμορφώνοντας το δημοσιονομικό πρόγραμμα
- οικονομικοπολιτική αφού η λειτουργία του προϋπολογισμού για την κάλυψη των αναγκών του ΟΤΑ, συνίσταται στην επίτευξη των σκοπών του με έναν οικονομικοπολιτικά υπεύθυνο τρόπο, ο οποίος πρέπει να εναρμονίζεται μεταξύ των αναγκών και της κάλυψης αυτών με ορθολογιστικό τρόπο και
- δημοσιονομική με την έννοια ότι ο προϋπολογισμός δεν αποτελεί απλή λογιστική κατάσταση των προβλέψεων εσόδων και εξόδων, αλλά βαρυσήμαντη πράξη, που συνίσταται στον προγραμματισμό και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων του ΟΤΑ, στη διαμόρφωση της επενδυτικής πολιτικής και τον έλεγχο της λογιστικής ορθότητας, της νομιμότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας.

Η λειτουργία του προϋπολογισμού για τα έσοδα είναι απλώς προσδιοριστική και εξουσιοδοτική για την είσπραξη τους, ενώ για τα έξοδα είναι επιπλέον νομιμοποιητική, αφού καμία δαπάνη δεν μπορεί να εκτελεστεί χωρίς να προβλέπεται σε αυτόν.

2.1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

Ο Κρατικός Προϋπολογισμός και οι προϋπολογισμοί των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης διέπονται από τις ακόλουθες αρχές:

➤ Αρχή της ετήσιας διάρκειας

Σύμφωνα με την αρχή της ετήσιας διάρκειας, ο Κρατικός Προϋπολογισμός και οι προϋπολογισμοί των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης αφορούν το οικονομικό έτος που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους. Η αρχή αυτή δεν αποτρέπει:

(α) την προετοιμασία των εν λόγω προϋπολογισμών εντός του Μ.Π.Δ.Σ., (β) την εκτέλεση συμπληρωματικού ή προσωρινού προϋπολογισμού και (γ) την ανάληψη και τον έλεγχο πολυετών δεσμεύσεων ή δεσμεύσεων που συνεχίζουν στο επόμενο έτος.

➤ Αρχές της ενότητας και της καθολικότητας

Σύμφωνα με τις αρχές της ενότητας και της καθολικότητας, όλα τα έσοδα και οι δαπάνες εγγράφονται και εμφανίζονται σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό.

Τα έσοδα και οι δαπάνες του προϋπολογισμού δεν δύνανται να πραγματοποιηθούν παρά μόνο αν αντιστοιχούν, όσον αφορά στην Κεντρική Διοίκηση και στα Ν.Π.Δ.Δ., σε Κωδικό Αριθμό Εσόδων ή Εξόδων (ΚΑΕ) του προϋπολογισμού τους, όσον αφορά στα Ν.Π.Ι.Δ., στον προϋπολογισμό τους και υπό τους λογαριασμούς λογιστικής τους (αρχή της ενότητας). Καμία δαπάνη δεν δύναται να αναληφθεί ή και να πραγματοποιηθεί, αν υπερβαίνει, για μεν την Κεντρική Διοίκηση και τα Ν.Π.Δ.Δ. τις εγκεκριμένες πιστώσεις, για δε τα Ν.Π.Ι.Δ. τον προϋπολογισμό τους (αρχή της καθολικότητας).¹

Κατά τη σύνταξη του προϋπολογισμού τους οι Δήμοι, ως φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, οφείλουν να τηρούν, μεταξύ άλλων, τις γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών της Γενικής Κυβέρνησης του άρθρου 33 καθώς και τις γενικές αρχές κατάρτισης του Π/Υ του άρθρου 49 του Ν. 4270/2014.²

¹ Άρθρο 49 Ν.4270/2014

² Ελ. Συν. Κλιμ.Τμ.7 Πράξη 82/2016

2.1.3 ΑΡΧΕΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Οι προϋπολογισμοί των ΟΤΑ συντάσσονται σύμφωνα με τις βασικές αρχές των προϋπολογισμών και την αρχή της ειδικεύσεως του προϋπολογισμού και της ειδικότητας των πιστώσεων:

α. Τα έσοδα και οι δαπάνες του Προϋπολογισμού προσδιορίζονται με βάση την προκαθορισμένη αναλυτική κωδικοποιημένη ταξινόμηση που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και επικαιροποιείται σε τακτά διαστήματα (αρχή της ειδικεύσεως του προϋπολογισμού). β. Οι πιστώσεις δεν δύνανται να χρησιμοποιηθούν για να εκπληρώσουν άλλη ανάγκη από αυτήν που προσδιορίζεται στον Προϋπολογισμό, εκτός αν η ανακατανομή πιστώσεων επιτρέπεται από το νόμο 4270/14³

Αρχή της ειλικρίνειας και της ακριβείας του προϋπολογισμού.

Σύμφωνα με την αρχή της ειλικρίνειας και της ακριβείας του προϋπολογισμού κάθε πρόβλεψη εσόδων και εξόδων που περιέχεται στον προϋπολογισμό πρέπει να είναι ειλικρινής και ακριβής στο μέτρο του εφικτού και να μην υπερεκτιμά ή υποτιμά τα πραγματικά στοιχεία στα οποία βασίζονται οι προβλέψεις, καθώς και να είναι σύμφωνη με τις λοιπές εκτιμήσεις της Κυβέρνησης.»

Έχοντας υπόψη τις διατάξεις των άρθρων 159 παρ.5 του Ν.3463/06 και 266 παρ.6 του Ν.3852/2010 καθώς επίσης και του άρθρου 35 του Ν.4270/2014, στις ανωτέρω αρχές προστίθενται αντίστοιχα και η:

Αρχή της δημοσιότητας

Συνοπτική οικονομική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως τελικώς ψηφίσθηκε από το δημοτικό συμβούλιο, αναρτάται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του οικείου δήμου και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο οικείος δήμος. (άρθρο 266 παρ.6 του Ν.3852/2010) Διευκρινίζεται ότι η προαναφερθείσα κατάσταση αναρτάται υποχρεωτικά στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου (αρθ.266 παρ.6 ν.3852/2010) αλλά και στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» (αρθ.2 παρ.4 Ν.3861/2010). Αν δεν διενεργηθεί η δημοσίευση στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» δεν εκτελείται ο προϋπολογισμός (αρθ.4 Ν.3861/2010), καθώς οι προϋπολογισμοί των Δήμων εμπίπτουν στο αρθ.2 παρ.4 περ.6 Ν.3861/2010 (και ειδικότερα η δημοσίευση της περίληψης αυτού στο αρθ.3 παρ.4 Ν.3861/2010).

³ Άρθρο 51 Ν.4270/2014

Αρχή της ισοσκελίσης

Ο προϋπολογισμός καταρτίζεται και υποβάλλεται ισοσκελισμένος.

Επιπρόσθετα σύμφωνα τις διατάξεις του άρθρου 35 του Ν.4270/2014. "Η δημοσιονομική θέση της Γενικής Κυβέρνησης πρέπει να είναι ισοσκελισμένη ή πλεονασματική

2.2 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Στον προϋπολογισμό εγγράφονται όλες οι δαπάνες και τα νομοθετημένα έσοδα του Δήμου. Για τον προσδιορισμό του ύψους των εσόδων και των εξόδων λαμβάνονται υπ' όψη τα διαχειριστικά αποτελέσματα του προηγούμενου οικονομικού έτους και ειδικότερα, για τα μεν έσοδα τα ποσά που θα εισπραχθούν και για τα δε έξοδα τα ποσά που προβλέπεται να πληρωθούν. Για τη σύνταξη του ετήσιου προϋπολογισμού απαιτείται η έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης (Οικονομικών και Υπουργείο Εσωτερικών) με την οποία καθορίζονται οδηγίες τόσο για τη κατάρτιση όσο και για την εκτέλεση του προϋπολογισμού⁴ Ο προϋπολογισμός καταρτίζεται και υποβάλλεται ισοσκελισμένος.

2.2.1 ΣΚΕΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ο Προϋπολογισμός διακρίνεται σε 2 σκέλη: Το σκέλος των εσόδων και το σκέλος των δαπανών, ενώ παράλληλα διατηρεί τον ενιαίο χαρακτήρα του.

Τα έσοδα διακρίνονται σε:

- Τακτικά. Με σταθερή εμφάνιση, η σταθερότητα της οποίας προβλέπεται θεσμικά. Περιλαμβάνεται το σύνολο σχεδόν των τελών, φόρων, δικαιωμάτων και εισφορών.
- Έκτακτα. Διακρίνονται για τη μη περιοδικότητά τους.
- Έσοδα παρελθόντων ετών που βεβαιώνονται για πρώτη φορά.
- Εισπράξεις δανείων και απαιτήσεων από Π.Ο.Ε.
- Εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων.
- Χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης.

Οι δαπάνες διακρίνονται σε:

⁴ Άρθρο 77 Ν 4172/2013

- Λειτουργικές δαπάνες χρήσης.
- Επενδύσεις.
- Πληρωμές Π.Ο.Ε., λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις.
- Αποθεματικό.

Πίνακας 2.1

Η δομή του προϋπολογισμού

Η γενική μορφή του Προϋπολογισμού

έσοδα	δαπάνες
0-τακτικά	6-έξοδα χρήσης
1-έκτακτα	
2-Από παρελθόντα οικον.έτη-πρωτοβιβαιούμενα	7-επενδύσεις
3-εισπράξεις δανείων & απαιτήσεις προηγ.ετών	
4-εισπράξεις υπέρ τρίτων-επιστροφές χρημάτων	8-πληρωμές ΠΟΕ-προβλέψεις
5-χρηματικό υπόλοιπο προηγ. έτους	9-αποθεματικό

2.2.2 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΑΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Οι δαπάνες παρακολουθούνται τόσο κατά είδος, όσο και κατά υπηρεσία. Για το λόγο αυτό οι κωδικοί αριθμοί που αφορούν «Λειτουργικές δαπάνες» και «Επενδύσεις» επαναλαμβάνονται σε κάθε μία από τις υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες στις οποίες κατανέμονται οι δαπάνες του προϋπολογισμού είναι οι εξής

- ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- 10 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- 15 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
- 20 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ
- 25 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ, ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ
- 30 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

- 35 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ
- 40 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
- 45 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΩΝ
- 50 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
- 70 ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ειδικά για τους δήμους με πληθυσμό κάτω από 5.000 κατοίκους η κατανομή των επενδύσεων ανά υπηρεσία είναι προαιρετική και όχι υποχρεωτική. Για τους ΟΤΑ αυτούς, οι δαπάνες επενδύσεων εντάσσονται στις Υπηρεσίες Τεχνικών Έργων.

Σύμφωνα με την πρόσφατη ΚΥΑ 25595/2017 (ΦΕΚ 2658/Β/28-7-2017) διατηρούνται οι υπηρεσίες που είχαν δημιουργηθεί με την ΚΥΑ 26945/2015 έχοντας ως στόχο να παρακολουθούνται σε διακριτούς κωδικούς σε επίπεδο υπηρεσιών οι δαπάνες των Δήμων που χρηματοδοτούνται από το εθνικό και συγχρηματοδοτούμενο (ΕΣΠΑ) τμήμα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Πιο συγκεκριμένα ο διαχωρισμός είναι ο ακόλουθος:

Υπηρεσία	Περιγραφή υπηρεσίας
60	Υπηρεσίες Κοινωνικής Πολιτικής (Έργα και δράσεις χρηματοδοτούμενους από ΠΔΕ)
61	Υπηρεσίες Πολιτισμού και Αθλητισμού (Έργα και δράσεις χρηματοδοτούμενους από ΠΔΕ)
62	Υπηρεσίες Καθαριότητας και Ηλεκτροφωτισμού (Έργα και δράσεις χρηματοδοτούμενους από ΠΔΕ)
63	Υπηρεσίες Ύδρευσης, Άρδευσης και Αποχέτευσης (Έργα και δράσεις χρηματοδοτούμενους από ΠΔΕ)
64	Υπηρεσία τεχνικών έργων, Πρασίνου και Πολεοδομίας (Έργα και δράσεις χρηματοδοτούμενους από ΠΔΕ)

2.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Βήμα 1 Προετοιμασία προϋπολογισμού από τις υπηρεσίες-συγκέντρωση στοιχείων

Η οικονομική υπηρεσία συγκεντρώνει στοιχεία από τις υπηρεσίες για τη διαμόρφωση του σκέλους των δαπανών. Αναλυτικά: -Τις προμήθειες επενδυτικών αγαθών (πλην έργων), ανά υπηρεσία.-Τις προβλεπόμενες προμήθειες υλικών ανά υπηρεσία. -Τις προβλεπόμενες εργασίες ανά υπηρεσία. -Τις συνεχιζόμενες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών ανά υπηρεσία. -Το τεχνικό πρόγραμμα με τα συνεχιζόμενα έργα και τα νέα έργα που θα εκτελέσει ο Δήμος. -Τις υποχρεωτικές εισφορές που επιβάλλονται με ειδικούς νόμους. -Πίνακα δαπανών του προσωπικού, με αναλυτικά στοιχεία κόστους ανά εργαζόμενο, όπου υπολογίζονται οι νέες προσλήψεις και το κόστος τους, οι αποχωρήσεις του προσωπικού βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου. -Τις προβλεπόμενες υπερωρίες. -Τα ποσά των αμοιβών των αιρετών. -Τα τοκοχρεολύσια, βάσει των δανειακών συμβάσεων και των αναλυτικών καταστάσεων του ΤΠΔ και των άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων. -Τις επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων, ως προς το ποσό που αναγράφεται στην συστατική τους πράξη. -Τις προβλεπόμενες αποζημιώσεις βάσει δικαστικών αποφάσεων καθώς και τον υπολογισμό ποσών για γενικότερες αποζημιώσεις σε τρίτους. -Το ποσό που προκύπτει για την πρόβλεψη μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωμένων κατά τα προηγούμενα οικον. Έτη, σύμφωνα με την μεθοδολογία που αναπτύσσεται κάθε φορά από τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης περί κατάρτισης του προϋπολογισμού που προβλέπει το άρθρο 77 του Ν. 4172/2013. Για την διαμόρφωση του σκέλους των εσόδων, η οικονομική υπηρεσία συγκεντρώνει τα ακόλουθα:

Τα νομοθετημένα έσοδα των οποίων το ύψος προσδιορίζεται βάσει των πραγματικών αποδόσεων και των οδηγιών της κοινής υπουργικής απόφασης περί κατάρτισης του προϋπολογισμού. -Τις επιχορηγήσεις από τους Κεντρικούς αυτοτελείς πόρους, λειτουργικές δαπάνες σχολείων, ΚΑΠ επενδύσεων κλπ, όπως αυτά καθορίζονται κάθε φορά από τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης περί κατάρτισης του προϋπολογισμού που προβλέπει το άρθρο 77 του Ν. 4172/2013. -Τις επιχορηγήσεις του Προγράμματος Δημοσίων επενδύσεων, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις ένταξης. -Το προβλεπόμενο χρηματικό υπόλοιπο και το προβλεπόμενο υπόλοιπο των απαιτήσεων του Δήμου από βεβαιωμένα έσοδα με ημερομηνία 31/12 του τρέχοντος έτους.

Βήμα 2ο : Υποβολή προτάσεων από την Επιτροπή Διαβούλευσης

Η Επιτροπή Διαβούλευσης κάνει προτάσεις για τον προϋπολογισμό, πριν τη σύνταξη του προσχεδίου από την εκτελεστική επιτροπή. Για την συνεδρίαση της Επιτροπής Διαβούλευσης απαιτείται πρόσκληση επτά (7) εργασιμων ημερών σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ.3 του Ν. 3852/2010.

Βήμα 3ο: Κατάρτιση σχεδίου προϋπολογισμού εξόδων της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας

Εφόσον έχουν μεταβιβασθεί σε δημοτικές ή τοπικές κοινότητες συγκεκριμένες, αποφασιστικού χαρακτήρα, αρμοδιότητες, κατ' εφαρμογή των άρθρων 83 παρ.9 και 84 παρ.6 του Ν. 3852/2010, το δημοτικό συμβούλιο κάθε έτος, σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζει το άρθρο 86 του Ν. 3852/2010, με απόφασή του καθορίζει το ανώτατο ύψος του προϋπολογισμού εξόδων του επόμενου έτους της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας και η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στο συμβούλιό της έως το τέλος Ιουνίου ώστε το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας να καταρτίσει σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας σύμφωνα με το ανώτατο ποσό που καθορίστηκε από το δημοτικό συμβούλιο για το επόμενο οικονομικό έτος. Το σχέδιο συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση, η οποία περιέχει αιτιολόγηση κάθε εγγραφής και αποστέλλεται έγκαιρα στην οικονομική επιτροπή έως την 20ή Ιουλίου και σε περίπτωση μη κατάρτισης ή εμπρόθεσμης υποβολής του από την κοινότητα, το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων καταρτίζεται από την οικονομική επιτροπή.

Βήμα 4ο: Διαμόρφωση σχεδίου προϋπολογισμού από την Εκτελεστική Επιτροπή

Η οικονομική υπηρεσία του Δήμου παραδίδει τις προτάσεις των υπηρεσιών του Δήμου και αιτιολογημένη εισήγηση, για το εκτιμώμενο ύψος εσόδων και ιδίως των ιδίων εσόδων, σύμφωνα με τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης περί κατάρτισης του προϋπολογισμού, στην εκτελεστική επιτροπή. Η εκτελεστική επιτροπή, στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την κατάρτιση του προϋπολογισμού, αξιολογεί τις προτάσεις των υπηρεσιών του Δήμου καθώς και της επιτροπής διαβούλευσης και εισηγείται το προσχέδιο του προϋπολογισμού προς την οικονομική επιτροπή έως την 20ή Ιουλίου.⁵ Μαζί με το κείμενο του προϋπολογισμού υποβάλλει ως συνημμένα έγγραφα:

- εισηγητική έκθεση, στην οποία περιλαμβάνονται διευκρινήσεις για τα ποσά των δαπανών και των εσόδων, για τις διακυμάνσεις των ποσών μεταξύ του τρέχοντος και των προβλέψεων του επόμενου έτους.

⁵ Άρθρο 77 Ν. 4172/2013

- τα δικαιολογητικά έγγραφα για τον υπολογισμό της δαπάνης του προσωπικού και τρίτων.
- βεβαίωση της ταμειακής υπηρεσίας για το χρηματικό υπόλοιπο και τις απαιτήσεις του Δήμου.

Βήμα 5ο: Υποβολή του σχεδίου προϋπολογισμού στην Οικονομική Επιτροπή και προέγκριση του από αυτή

Η οικονομική επιτροπή εξετάζει το προσχέδιο προϋπολογισμού που της υποβάλλει η Εκτελεστική Επιτροπή καθώς και το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων εκάστης κοινότητας και ειδικότερα ελέγχει εάν : α) οι συνολικές δαπάνες που αναγράφονται σε αυτό δεν υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό που έχει καθοριστεί από το δημοτικό συμβούλιο για κάθε δημοτική ή τοπική κοινότητα, β) οι δαπάνες αφορούν τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί από το δημοτικό συμβούλιο στο συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας, γ) οι δαπάνες είναι νόμιμες, δ) έχουν εγγραφεί οι υποχρεωτικές δαπάνες και τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από νόμο. Έπειτα η οικονομική επιτροπή εφόσον απαιτείται το αναμορφώνει αναλόγως και καταρτίζει το σχέδιο του προϋπολογισμού έως την 5η Σεπτεμβρίου.⁶

Βήμα 6ο: Ανάρτηση προϋπολογισμού στην βάση οικονομικών δεδομένων του ΥΠΕΣ προς έλεγχο από το "Παρατηρητήριο".

Η οικονομική επιτροπή, μέσω του αρμόδιου στατιστικού ανταποκριτή του Δήμου, μεριμνά για την ενσωμάτωση του σχεδίου του προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου το Παρατηρητήριο να παράσχει τη γνώμη του επ' αυτού, με βάση κριτήρια που καθορίζονται με απόφασή του, με σκοπό την επίτευξη ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει οδηγίες για την ανάλογη διαμόρφωση του σχεδίου του προϋπολογισμού, στην περίπτωση που υπάρχουν παρατηρήσεις, το οποίο υποβάλλεται από την οικονομική επιτροπή στο δημοτικό συμβούλιο προς συζήτηση και ψήφιση το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου και υποχρεωτικά συνοδεύεται από τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και από αιτιολογική έκθεση, στην οποία παρουσιάζονται οι τυχόν προσαρμογές που επήλθαν στο σχέδιο του προϋπολογισμού.

Βήμα 7ο: Διαμόρφωση του τεχνικού προγράμματος.

⁶ Άρθρο 72 παρ.1 περ.α Ν. 3852/2010 και άρθρο 77 Ν. 4172/2013.

Η διαμόρφωση του τεχνικού προγράμματος του Δήμου στηρίζεται στις διατάξεις του άρθρου 208 του Ν. 3463/2006. Το τεχνικό πρόγραμμα περιλαμβάνει το σύνολο των εκτελεστέων έργων του Δήμου, τα οποία είτε εκτελεί ο ίδιος, είτε εκτελούνται μέσω τρίτων, είτε χρηματοδοτούνται από τρίτους. Περιλαμβάνονται στο τεχνικό πρόγραμμα εφόσον δημοπρατούνται από τον ίδιο το Δήμο. Επίσης στο τεχνικό πρόγραμμα περιλαμβάνονται και οι τεχνικές μελέτες.

Δεν περιλαμβάνονται στο τεχνικό πρόγραμμα οι προμήθειες επενδυτικών και αναλωσίμων αγαθών. Στον προϋπολογισμό του Δήμου εγγράφονται τα έργα που εντάσσονται στο τεχνικό πρόγραμμα, στο ύψος του ποσού που θα εκτελεστεί εντός του έτους, οπότε στο τεχνικό πρόγραμμα θα πρέπει να διακρίνεται σε ξεχωριστές στήλες το σύνολο του προϋπολογισμού του έργου και το ύψος που θα εκτελεστεί εντός του έτους. Το τεχνικό πρόγραμμα ψηφίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο σε συνεδρίασή του μέχρι 31/10 του έτους που καταρτίζεται. Ανεξάρτητα από την παραπάνω προθεσμία, εκ των πραγμάτων το τεχνικό πρόγραμμα πρέπει να καταρτιστεί παράλληλα με το σχέδιο του προϋπολογισμού, ώστε να είναι δυνατή η τήρηση της προθεσμίας της 5ής Σεπτεμβρίου από την οικονομική επιτροπή. Για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού εκάστου έτους, απαιτείται μόνο η κατάρτιση Τεχνικού Προγράμματος για το έτος αυτό και δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση η εκπόνηση και έγκριση Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και Ετήσιου Προγράμματος Δράσης.⁷

Βήμα 8ο: Διαμόρφωση τελών-φόρων-δικαιωμάτων-εισφορών.

Το Δημοτικό Συμβούλιο σε συνεδρίασή του κατόπιν εισήγησης της Οικονομικής Επιτροπής, ψηφίζει τα τέλη μέχρι 31 Οκτωβρίου, βάσει των οποίων υπολογίζεται από την Οικονομική Υπηρεσία το ύψος των εσόδων που θα προκύψουν κατά την επόμενη χρονιά. Η διαμόρφωση των ανταποδοτικών τελών, προσδιορίζει και το σκέλος των αντίστοιχων δαπανών της υπηρεσίας που παράγει τις ανταποδοτικές υπηρεσίες. Ανεξάρτητα από την παραπάνω προθεσμία, εκ των πραγμάτων τα τέλη, φόροι, δικαιώματα και εισφορές θα πρέπει να καταρτιστούν παράλληλα με το σχέδιο του προϋπολογισμού, ώστε να είναι δυνατή η τήρηση της προθεσμίας της 5ής Σεπτεμβρίου από την οικονομική επιτροπή. Προσοχή απαιτείται στην ισοσκέλιση των εσόδων και των δαπανών της υπηρεσίας καθαριότητας και ύδρευσης κατά τη σύνταξη του προϋπολογισμού και της συμφωνίας των ποσών του προϋπολογισμού με εκείνα που παρουσιάστηκαν και ψηφίστηκαν κατά την έγκριση των τελών από το Δ.Σ.

Βήμα 9ο: Ψήφιση προϋπολογισμού από Δημοτικό Συμβούλιο σε ειδική συνεδρίαση

⁷ Άρθρο 266 παρ. 1 Ν. 3852/2010

Το Δημοτικό Συμβούλιο ψηφίζει το προϋπολογισμό και το ΟΠΔ μέχρι 15 Νοεμβρίου σε ειδική συνεδρίασή του και υποβάλλει τη σχετική απόφαση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για έλεγχο στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου. Συνοδευτικά στοιχεία του προϋπολογισμού που αποστέλλεται σε έντυπη μορφή αποτελούν η αιτιολογική έκθεση της οικονομικής επιτροπής και οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών. Κατά τον έλεγχο αυτόν εξετάζεται και η συμμόρφωση του δήμου με τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης. Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία (άρθρο 165 παρ.2 Ν. 3463/2006, απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών 74712/10 άρθρο 6). Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης δεν καταρτιστούν και δεν υποβληθούν, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, ή αν ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου δεν μεριμνήσει για να συγκληθεί το συμβούλιο έως τη 15η Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεών του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους. Σε περίπτωση που το δημοτικό συμβούλιο και πάλι δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, την αμέσως επόμενη Κυριακή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεών του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους.

Βήμα 10ο: Έλεγχος προϋπολογισμού από Ελεγκτή Νομιμότητας (ή Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης)

Μετά τη ψήφισή του ο προϋπολογισμός υποβάλλεται στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, συνοδευτικά αποστέλλεται η αιτιολογική έκθεση της οικονομικής επιτροπής και οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών. Επίσης υποβάλλεται και σε κάθε αναμόρφωση. Ο έλεγχος της εποπτεύουσας αρχής συνίσταται στη τήρηση των οδηγιών της ΚΥΑ, στη τήρηση των προθεσμιών καθώς και των παρατηρήσεων του «Παρατηρητηρίου». Ο Ελεγκτής Νομιμότητας (ή ο ΓΓ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης) καλεί το δημοτικό συμβούλιο να αναμορφώσει κατάλληλα τον προϋπολογισμό μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, αν διαπιστωθεί κατά τον έλεγχο, ότι δεν έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό οι υποχρεωτικές δαπάνες ή έσοδα που επιβάλλονται από το νόμο ή ότι έχουν εγγραφεί έσοδα ή έξοδα, τα οποία δεν προβλέπονται από το νόμο, ή ότι το ύψος των εσόδων υπερβαίνει ανατιολόγητα τις αποδόσεις του προηγούμενου οικονομικού έτους.⁸

⁸ Άρθρο 266 παρ.7 Ν. 3852/2010

Βήμα 11ο: Δημοσίευση προϋπολογισμού σε τοπική εφημερίδα και ανάρτηση.

Συνοπτική οικονομική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως τελικώς ψηφίσθηκε από το δημοτικό συμβούλιο, αναρτάται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του οικείου Δήμου και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο οικείος Δήμος. Η παράλειψη της ανωτέρω δημοσίευσης δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου με την οποία ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός.⁹ Ομοίως αντίστοιχη ανάρτηση γίνεται στην ηλεκτρονική βάση που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών και στην Διαύγεια. Αν δεν διενεργηθούν οι ανωτέρω αναρτήσεις ο προϋπολογισμός δεν εκτελείται..¹⁰ Αμέσως μόλις επικυρωθεί ο προϋπολογισμός, ο δήμος μεριμνά για την ενσωμάτωση αυτού, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου που τυχόν έχει ζητηθεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών.¹¹

2.4 ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού ξεκινά με την έναρξη του οικονομικού έτους και αφού έχει εγκριθεί από την εποπτεύουσα αρχή.

Περιλαμβάνει, σαν βασικές ενέργειες:

- δεσμεύσεις των δαπανών που ανατράπηκαν στο τέλος του προηγούμενου έτους καθώς και των νέων που πρέπει να δεσμευτούν σε ετήσια βάση.
- επαναβεβαίωση βεβαιωτικών καταλόγων υπολοίπων προηγούμενου έτους
- επαναβεβαίωση χρηματικού υπολοίπου
- πρώτη αναμόρφωση του προϋπολογισμού

Με την έναρξη του επόμενου οικονομικού έτους , πρέπει να εκδοθούν και να καταχωρηθούν αμέσως και κατ' απόλυτη προτεραιότητα:

⁹ Άρθρο 159 παρ.5 Ν. 3463/2006 & άρθρο 266 παρ. 6 Ν. 3852/2010

¹⁰ Άρθρα 2 παρ.4, & άρθρα 3,4 Ν 3861/2010

¹¹ Άρθρο 77 παρ. 6 Ν. 4172/2013

α) Οι αποφάσεις ανάληψης των πολυετών υποχρεώσεων, κατά το μέρος που αφορούν στη δαπάνη που θα πραγματοποιηθεί εντός του επόμενου οικονομικού έτους. Εάν από το τρέχον έτος κατά την ανάληψη της υποχρέωσης ένα ποσό αφορούσε το επόμενο οικονομικό έτος, πρέπει αυτό το ποσό να αναληφθεί αμέσως με την έναρξη της χρήσης του επόμενου έτους και στον ίδιο ΚΑΕ του προηγούμενου έτους.

Όσον αφορά την έγκριση των πολυετών υποχρεώσεων,¹² αρκεί και μόνο η κοινοποίηση της έγκρισης από το αρμόδιο όργανο στην υπηρεσία άσκησης εποπτείας (Αποκεντρωμένη Διοίκηση), προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη κατά τον έλεγχο νομιμότητας του προϋπολογισμού κάθε έτους που η σχετική δαπάνη βαρύνει.

β) Οι αποφάσεις ανάληψης που αφορούν το ανεκτέλεστο μέρος συμβατικών υποχρεώσεων. Εδώ πρέπει να διευκρινιστεί το εξής: Το μέρος της δαπάνης που ενώ αναλήφθηκε εντός του τρέχοντος έτους και δεν πραγματοποιήθηκε (όχι εκείνο που δεν πληρώθηκε, αλλά εκείνο για το οποίο δεν εκδόθηκαν τα παραστατικά λόγω μη πραγματοποίησης) και έρχεται συνεχιζόμενο στο επόμενο οικονομικό έτος θα αναληφθεί στον ίδιο ΚΑΕ του προηγούμενου έτους. Η μη τιμολόγηση πρέπει να προκύπτει από τη δυνατότητα που δίνει η σχετική σύμβαση (παράταση ή δαπάνη που βαρύνει και επόμενους Π/Υ), ενώ εάν η ίδια η σύμβαση προβλέπει την ολοκλήρωση του έργου εντός του έτους, τότε δεν επιτρέπεται η μη τιμολόγηση και η μεταφορά της στο επόμενο οικονομικό έτος.

γ) Ανεξόφλητες δαπάνες του τρέχοντος έτους. Δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν εντός του τρέχοντος έτους, αλλά δεν κατέστη δυνατό να πληρωθούν εντός αυτού, δύναται να επιβαρύνουν το επόμενο οικονομικό έτος μόνο στην περίπτωση που έχουν αναληφθεί νόμιμα εντός του τρέχοντος έτους, εγγραφόμενοι στον ΚΑΕ 81 και αναλυμένες ανά υπηρεσία όπως προβλεπόταν με την ΚΥΑ 26945/2015 και συνεχίζει να ισχύει με τις επόμενες ΚΥΑ. παροχής οδηγιών για την κατάρτιση προϋπολογισμού των δήμων. Για τον έλεγχο συνδρομής της ανωτέρω προϋπόθεσης, θα πρέπει στα δικαιολογητικά που υποβάλλονται για την εκκαθάριση και πληρωμή των σχετικών δαπανών, εκτός από τη νέα απόφαση ανάληψης υποχρέωσης του τρέχοντος έτους, να επισυνάπτεται και η απόφαση της αντίστοιχης ανατροπής του τρέχοντος έτους η οποία λαμβάνεται από τον διατάκτη που είχε αρχικά εγκρίνει τη δέσμευση πίστωσης. Εφάπαξ ανάληψη δαπανών προϋπολογισμού στις αρχές του έτους. Θα πρέπει να εκδοθούν οι αποφάσεις για την ανάληψη ολόκληρου του ποσού των εγγεγραμμένων πιστώσεων για τις σταθερές δαπάνες (μισθοδοσία κλπ.), τις δαπάνες πάγιου χαρακτήρα, την αντιμισθία αιρετών, τις υποχρεωτικές εισφορές, τις δαπάνες για μισθώματα

¹² Άρθρο 67 Ν. 4270/2014 & άρθρο 37 Ν.4257/2014

ακινήτων, τοκοχρεωλυτικές δόσεις δανείων και λοιπές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 9 του Π.Δ. 80/2016.

Με το νέο οικονομικό έτος η ταμειακή υπηρεσία του Δήμου οφείλει να προβεί στην επαναβεβαίωση των χρηματικών καταλόγων στον κωδικό των ανείσπρακτων εσόδων. Η διαδικασία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη διασφάλιση των εσόδων του Δήμου τα οποία δεν έχουν εισπραχθεί, καθώς και για το διαχωρισμό αυτών που δε μπορούν να εισπραχθούν.

Με την έναρξη του νέου οικονομικού έτους παραγράφονται υποχρεώσεις του ΟΤΑ προς τρίτους. Για τον έλεγχο των παραγραφέντων υποχρεώσεων πρέπει η οικονομική υπηρεσία να προσδιορίσει αυτές και να μην τις εμφανίσει στο πίνακα οφειλών ΠΟΕ, ιδιαίτερα στη πρώτη αναμόρφωση του προϋπολογισμού που πρέπει να πραγματοποιηθεί με την έναρξη του έτους.

Με το άρθρο 3 της ΚΥΑ 29530/2014 προβλέφθηκε για πρώτη φορά ότι με την οριστικοποίηση των μεγεθών κατά το κλείσιμο της χρήσης, ο προϋπολογισμός αναμορφώνεται υποχρεωτικά, προκειμένου να αποτυπωθούν σε αυτόν τα πραγματικά οικονομικά αποτελέσματα του δήμου και να καταστεί έτσι ρεαλιστικός.

Βάσει της ΚΥΑ 26945/2015 ορίζεται προθεσμία για την αναμόρφωση-προσαρμογή των μεγεθών του Π/Υ στα οριστικά υπόλοιπα του προηγούμενου έτους (εντός του Α'4μήνου του επόμενου έτους), η οποία συνεχίζει να ισχύει και με την ΚΥΑ 23976/2016

Με το άρθρο 4 της ΚΥΑ 25595/2017 αλλάζει η καταληκτική ημερομηνία υποβολής της 1ης υποχρεωτικής αναμόρφωσης η οποία πρέπει να πραγματοποιηθεί έως τις 28/2/2018.

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού εσόδων περιλαμβάνει 2 φάσεις:

- τη βεβαίωση του εσόδων
- την είσπραξη των εσόδων

Βεβαίωση εσόδου μπορεί να συντελεστεί με πράξη αρμόδιου οργάνου (Δήμαρχος ή άλλο όργανο) με την οποία καταλογίζεται συγκεκριμένο χρηματικό ποσό (φόρος, τέλος, πρόστιμο κ.λ.π.) σε συγκεκριμένο οφειλέτη.¹³ Βεβαίωση εσόδου συντελείται και με τη σύνταξη χρηματικού καταλόγου. Σε αυτή την περίπτωση, ως βεβαίωση θεωρείται η εκκαθάριση

¹³ Άρθρο 4 Β.Δ. 17/5-15/6/1959

απαίτησης του Δήμου και ο προσδιορισμός του ποσού της οφειλής, του υπόχρεου της οφειλής, της πηγής του εσόδου βάση του τίτλου βεβαίωσης και της αιτίας της οφειλής.¹⁴ Ενώ βεβαίωση εσόδου νοείται και η ταμειακή βεβαίωση. Η ταμειακή βεβαίωση πραγματοποιείται με την οριστικοποίηση της καταχώρισης του καταλόγου στο βιβλίο εισπρακτέων εσόδων του ταμείου.¹⁵

Οίκοθεν βεβαίωση δημοτικών εσόδων θεωρείται η είσπραξη των εσόδων που γίνεται από το Δήμο χωρίς την ύπαρξη νόμιμου τίτλου είσπραξης.¹⁶

Η είσπραξη των εσόδων γίνεται είτε σε βεβαιωμένα έσοδα είτε οίκοθεν

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού εξόδων πραγματοποιείται σε φάσεις:

- δέσμευση δαπάνης
- πραγματοποίηση δαπάνης
- εκκαθάριση-ενταλματοποίηση δαπάνης
- πληρωμή δαπάνης

Δέσμευση υποχρέωσης είναι η διοικητική πράξη με την οποία γεννάται ή βεβαιώνεται υποχρέωση του Δημοσίου και των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης έναντι τρίτων (νομική δέσμευση). Προκειμένου να αναληφθεί εγκύρως οποιαδήποτε δέσμευση ή να εκτελεσθεί οποιαδήποτε δαπάνη, εκδίδεται απόφαση ανάληψης υποχρέωσης η οποία περιέχει βεβαίωση του αρμόδιου, κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, οργάνου περί ύπαρξης και δέσμευσης της αναγκαίας πίστωσης (δημοσιονομική δέσμευση).¹⁷ Για παράδειγμα:

Νομική δέσμευση: Η πράξη του αρμοδίου οργάνου με την οποία ανατίθεται μία προμήθεια.

Δημοσιονομική Δέσμευση: Η πράξη του αρμοδίου οργάνου με την οποία γίνεται η Ανάλυση Υποχρέωσης. Προκειμένου να αναληφθεί έγκυρα οποιαδήποτε υποχρέωση ή να εκτελεσθεί οποιαδήποτε δαπάνη από τους φορείς του άρθρου 1, εκδίδεται από το διατάκτη ή το κατά νόμο εξουσιοδοτημένο όργανο σχετική απόφαση ανάληψης υποχρέωσης με την οποία δεσμεύεται η αναγκαία πίστωση και εγκρίνεται, όσον αφορά στους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης, η

¹⁴ Άρθρο 3 & 4 παρ.2 Β.Δ. 17/5-15/6/1959

¹⁵ Άρθρα 4 παρ.6, 52 παρ 1 & 67 Β.Δ. 17/5-15/6/1959 , άρθρο 61 παρ.2 Π.Δ. 16/89

¹⁶ Άρθρο 5 Β.Δ. 17/5-15/6/1959, άρθρο 155 Π.Δ. 16/89

¹⁷ Παρ.1 άρθρο 66 Ν. 4270/2014

πραγματοποίηση της δαπάνης (δημοσιονομική δέσμευση). Για τους λοιπούς φορείς της Γενικής Κυβέρνησης η έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης διενεργείται σε συνέχεια της απόφασης έγκρισης πραγματοποίησης της σχετικής δαπάνης από το αρμόδιο όργανο του φορέα.¹⁸ Ειδικά, όσον αφορά στις δαπάνες για την πραγματοποίηση προμηθειών, παροχή υπηρεσιών και εκτέλεση δημόσιων έργων, η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης εκδίδεται πριν από την υπογραφή της σχετικής διακήρυξης όπου απαιτείται, από το αρμόδιο όργανο του οικείου φορέα.¹⁹ Με την έναρξη κάθε οικονομικού έτους και πριν από την ανάληψη οποιασδήποτε νέας υποχρέωσης, δεσμεύονται με ευθύνη των προϊστάμενων οικονομικών υπηρεσιών στον προϋπολογισμό του φορέα, πιστώσεις ισόποσες με το ανεξόφλητο μέρος των αναλήψεων υποχρεώσεων του προηγούμενου οικονομικού έτους. Νέες υποχρεώσεις αναλαμβάνονται σε βάρος του εναπομένοντος υπολοίπου μετά τις κατά τα ανωτέρω δεσμεύσεις πιστώσεων.²⁰

Η ανάληψη της υποχρέωσης είναι το πρώτο στάδιο της διαδικασίας η οποία ακολουθείται για την πραγματοποίηση οποιασδήποτε δαπάνης του δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ. Ακολουθούν διαδοχικά η εκκαθάριση, η εντολή και η πληρωμή της δαπάνης. Οι πιστώσεις που είναι γραμμένες στον προϋπολογισμό δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό για τον οποίο έχουν προβλεφθεί, αν δεν διατεθούν με απόφαση του αρμοδίου οργάνου, εκτός αν πρόκειται για τις πιστώσεις της παρ. 5 του άρθρου 158 του Δ.Κ.Κ., οι οποίες διατίθενται χωρίς απόφαση οποιουδήποτε οργάνου (αποδοχές προσωπικού, αντιμισθία αιρετών, μισθώματα ακινήτων, υποχρεωτικές εισφορές) και οι οποίες αναλαμβάνονται από την αρχή του έτους για ολόκληρο το ετήσιο ποσό τους. Κατά κανόνα στο δημόσιο «ανάληψη υποχρέωσης» και «διάθεση πίστωσης» εννοιολογικά συμπίπτουν, χρονικά ταυτίζονται και αποτελούν το περιεχόμενο ειδικής αρμοδιότητας, η οποία ανήκει στα όργανα που ο νόμος ορίζει ως «διατάκτες». Στους δήμους, όμως, η διαδικασία ανάληψης υποχρεώσεων εμφανίζει την ακόλουθη ιδιαιτερότητα σε σχέση με την αντίστοιχη διαδικασία που ισχύει για τις δαπάνες του δημοσίου: Η αρμοδιότητα διάθεσης των πιστώσεων και έγκρισης των δαπανών ανήκει κατά κανόνα στην οικονομική επιτροπή²¹ και κατ' εξαίρεση στο δημοτικό συμβούλιο και στο δήμαρχο ²², ενώ η ανάληψη των υποχρεώσεων (ανάληψη δαπανών κατά την ορολογία του Λογιστικού των ΟΤΑ) αποτελεί αρμοδιότητα του δημάρχου.²³

¹⁸ Άρθρο 2 παρ.2 Π.Δ. 80/2016

¹⁹ Άρθρο 2 παρ. 4 Π.Δ.80/2016

²⁰ Άρθρο 66 παρ 7 Ν. 4270/2014

²¹ Άρθρο 72 παρ. 1 περ. δ' Ν. 3852/2010

²² Άρθρο 158 παρ. 3 & 4 Ν. 3463/2006

²³ Άρθρο 11 Β.Δ. 17/5-15/6/1959

Μετά τη δέσμευση της δαπάνης ακολουθεί η πραγματοποίησή της, η οποία συντελείται σε φάσεις (ανάλογα και με το είδος της δαπάνης):

- Διαδικασία ανάθεσης. Πραγματοποιείται με τις προβλεπόμενες διαδικασίες ανάθεσης σύμφωνα με τον Ν. 4412/2016.
- Πραγματοποίηση της δαπάνης. Συντελείται εφάπαξ ή σταδιακά και ανάλογα με τη πρόοδο υλοποίησης είτε παραλαμβάνονται τα αγαθά που αποκτώνται είτε βεβαιώνεται πιστοποιείται η εργασία που πραγματοποιείται (εργασίες-υπηρεσίες- έργα). Η πραγματοποίηση της δαπάνης αποδεικνύεται με την έκδοση παραστατικού πώλησης²⁴, το οποίο και αποτελεί και την απόδειξη μεταβίβασης του αγαθού είτε πιστοποίησης της εργασίας. Το παραστατικό πώλησης αποτελεί το στοιχείο αναγνώρισης της δαπάνης (στις οικονομικές καταστάσεις).
- Η εκκαθάριση δαπάνης είναι η πράξη με την οποία αναγνωρίζεται οφειλή του Δήμου ως νομίμως αναληφθείσα και υφιστάμενη και προσδιορίζεται το ποσό αυτής.²⁵
- Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία της εκκαθάρισης της δαπάνης ακολουθεί η σύνταξη χρηματικού εντάλματος πληρωμής σε δύο (2) αντίτυπα. Έπειτα επισυνάπτονται στο χρηματικό ένταλμα όλα τα δικαιολογητικά που προσδιορίζουν την δαπάνη.²⁶
- Το χρηματικό ένταλμα υπογράφεται από τον δήμαρχο και τον προϊστάμενο της οικονομικής υπηρεσίας και σφραγίζεται με τη σφραγίδα του δήμου.²⁷

Οι δαπάνες των δήμων, των περιφερειών, των νομικών τους προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και των κοινωφελών επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων ύδρευσης αποχέτευσης και των δημοτικών ανωνύμων εταιρειών του άρθρου 266 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), ανεξαρτήτως πληθυσμού, εξαιρουμένων των σχολικών επιτροπών, υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις 1 έως 3 του άρθρου 169 του ίδιου ως άνω Κώδικα. Αρμόδια όργανα για την άσκηση του προληπτικού ελέγχου είναι οι Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που εδρεύουν στις πρωτεύουσες των νομών, που ορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.²⁸

²⁴ Άρθρο 8 Ν. 4308/2014

²⁵ Άρθρο 20 παρ. 1 Β.Δ. 17-5/15-6-1959

²⁶ Άρθρο 23 & 25 Β.Δ. 17-5/15-6-1959

²⁷ Άρθρο 23 Β.Δ. 17-5/15-6-1959

²⁸ Άρθρο 169 παρ. 3 Ν. 3463/2006

Μετά την ενταλματοποίηση της δαπάνης ακολουθεί η πληρωμή του χρηματικού εντάλματος.

Ο Δημοτικός ταμίας ή ο διαχειριστής εξόδων, αφού παραλάβει τα χρηματικά εντάλματα και ελέγξει την νομιμότητα και εγκυρότητα αυτών, ειδοποιεί τους δικαιούχους εγγράφως για τα χρηματικά εντάλματα που έχουν εκδοθεί στο όνομά τους.²⁹ Έπειτα αφού ελέγξει τα δικαιολογητικά νομιμοποίησης, εξακριβώσει την ταυτότητα του δικαιούχου ή του νομίμου αντιπροσώπου του και λάβει την υπογραφή του κάτω από την ένδειξη Ο ΛΑΒΩΝ, αναγράφει επί του τίτλου πληρωμής τα στοιχεία ταυτότητας του δικαιούχου τη λέξη ΠΛΗΡΩΤΕΟ και την ημερομηνία, υπογράφει και παραπέμπει τον πληρωτέο τίτλο στον ταμειακό διαχειριστή για εξόφληση.

2.5 ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Η αναμόρφωση του προϋπολογισμού προσδιορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 8 του Β.Δ. 17-5/15-6-1959 καθώς και από το άρθρο 161 του Δ.Κ.Κ για τις πιστώσεις των έργων, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 49 του Ν. 4483/17. Πρόκειται για εξαιρετική διαδικασία η οποία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις, όπου μία πίστωση μπορεί να μεταφερθεί εφόσον: - έχει εκπληρωθεί ο σκοπός της, - καθίσταται ανέφικτη η πραγματοποίησή της οπότε μπορεί να μεταφερθεί μέρος ή το σύνολο της πίστωσης για τη κάλυψη νέων αναγκών για έκτακτες και επείγουσες ανάγκες οι οποίες δεν είχαν προβλεφθεί στο προϋπολογισμό. Επίσης, αναμόρφωση πραγματοποιείται και στις περιπτώσεις εγγραφής εσόδων τα οποία είτε εκ παραδρομής είτε λόγω έκτακτου γεγονότος (έκτακτη επιχορήγηση, χορήγηση δανείου κλπ.) απαιτείται η αναμόρφωση του προϋπολογισμού. Είναι σαφές από τις διατάξεις του άρθρου 8 πως πρέπει να τεκμηριώνεται το έκτακτο της αναμόρφωσης μέσω της εισήγησης της υπηρεσίας, η οποία εισηγείται την αναμόρφωση του προϋπολογισμού. Ειδικότερα ο Ν. 3536/2007, άρθρο 23 π.5 απαιτεί οι αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων που αφορούν αναμορφώσεις των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α., να συνοδεύονται από τις εισηγήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών. Η αναφορά του άρθρου 8 του Β.Δ. 17-5/15-6-1959 σε έκτακτες και επείγουσες ανάγκες δεν ταυτίζεται με την έννοια του κατεπείγοντος, αλλά αποτελεί προσπάθεια περιορισμού των συχνών αναμορφώσεων.

Η εκάστοτε αναμόρφωση του προϋπολογισμού πραγματοποιείται μέσω αυξομειώσεων του αποθεματικού, ανεξάρτητα εάν παρουσιάζεται ισόποση αυξομείωση εσόδου με δαπάνη.³⁰ Αυτό σημαίνει πως η αυξομείωση του εσόδου πρώτα αυξομειώνει το αποθεματικό, και στη συνέχεια με την αυξομείωση του αποθεματικού πραγματοποιείται η αυξομείωση της δαπάνης. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις όπου μεταφέρεται πίστωση από δαπάνη σε δαπάνη, οπότε πρώτα αυξάνεται το

²⁹ Άρθρο 28 Β.Δ. 17-5/15-6-1959

³⁰ Άρθρο 8 Β.Δ. 17-5/15-6-1959

αποθεματικό με τη πίστωση που μειώνεται και στη συνέχεια αυξάνεται η πίστωση της νέας δαπάνης με τη μείωση του αποθεματικού. Το αποθεματικό κεφάλαιο του προϋπολογισμού δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνόλου των τακτικών εσόδων που είναι γραμμένα στον προϋπολογισμό και κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού και κατά την διαμόρφωση αυτού μετά την αναμόρφωση.³¹

Για την αναμόρφωση ακολουθείται η εξής διαδικασία :

- Εισηγήση της αρμόδιας υπηρεσίας για τη πραγματοποίηση επειγουσών δαπανών, με αιτιολόγηση της ανάγκης.
- Η οικονομική υπηρεσία συγκεντρώνει τις εισηγήσεις των υπηρεσιών για τη πραγματοποίηση νέων δαπανών και με τη σειρά της εισηγείται προς την οικονομική επιτροπή για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού.
- Η οικονομική επιτροπή, αρμόδια βάσει του άρθρου 72 του Ν. 3852/2010 εισηγείται προς το Δημοτικό Συμβούλιο την αναμόρφωση του προϋπολογισμού.
- Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει για την αναμόρφωση και έπειτα στέλνει την απόφαση προς έγκριση στον Ελεγκτή Νομιμότητας.
- Έγκριση της αναμόρφωσης από τον Ελεγκτή Νομιμότητας.

Κατά την αναμόρφωση ΚΑΕ (εσόδων ή δαπανών) ανταποδοτικών υπηρεσιών, όπως η καθαριότητα, ύδρευση πρέπει να τηρείται ο ισοσκελισμός εσόδων δαπανών. Έτσι κατά την αποστολή σχετικών αναμορφώσεων θα πρέπει να αποστέλλεται πίνακας με τον οποίο να αποδεικνύεται η τήρηση της σχέσης υποσκελισμού.

2.6 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού παρακολουθείται με 2 τρόπους:

- με τριμηνιαία παρακολούθηση του προϋπολογισμού
- με τριμηνιαία παρακολούθηση της στοχοθεσίας

Η οικονομική επιτροπή του Δήμου έχει υποχρέωση να υποβάλλει έκθεση με οικονομικά στοιχεία του 2ου τριμήνου (1ου εξαμήνου) για τη πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Η υποχρέωση αυτή προκύπτει από τις διατάξεις του άρθρου 266 του Ν. 3852/2010. Τα στοιχεία

³¹ Άρθρο 161 παρ.2 Ν. 3463/2006

υποβάλλονται βάσει υποδείγματος που προσδιορίστηκε με την απόφαση 40038/9-9-2011 του Υπουργού Εσωτερικών. Το περιεχόμενο της έκθεσης περιλαμβάνει στοιχεία εσόδων και δαπανών στο επίπεδο προϋπολογισθέντων-βεβαιωθέντων-εισπραχθέντων (ως προς τα έσοδα) και προϋπολογισθέντων-αναληφθέντων-τιμολογηθέντων ενταλθέντων - πληρωθέντων (ως προς τις δαπάνες) καθώς και στοιχεία Ενεργητικού-Παθητικού (ως προς τα στοιχεία της διπλογραφικής λογιστικής). Η έκθεση πρέπει να προσδιορίζει το πραγματικό επίπεδο ισοσκελισμού του εκτελούμενου προϋπολογισμού, ώστε να είναι σε θέση το Δημοτικό Συμβούλιο να προχωρήσει σε υποχρεωτική αναμόρφωση προς ισοσκελισμό. Στην έκθεση διατυπώνονται και οι τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας.

2.7 ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΝ

Αναλήψεις υποχρεώσεων που δεν έχουν εκτελεστεί εν όλω ή εν μέρει, για οποιοδήποτε λόγο (ματαίωση πραγματοποίησης της δαπάνης, έλλειψη νόμιμων παραστατικών, δέσμευση πίστωσης μεγαλύτερου ύψους από την τελικώς πληρωθείσα δαπάνη κ.λπ.), ανατρέπονται μέχρι το τέλος του οικείου οικονομικού έτους, με σχετική ανακλητική απόφαση του οργάνου που διέθεσε τη πίστωση. Ως μη εκτελεσθέν ποσό νοείται εκείνο το οποίο δεν έχει πληρωθεί.³²

Αποδέσμευση ανάληψης υποχρεώσεων Ποσά τα οποία ενώ αναλήφθηκαν με ένα ποσό, στη συνέχεια λόγω μειωμένης προσφοράς από τον ανάδοχο ή κακής υπερεκτίμησης του ύψους, εν τέλει έρχονται να εκτελεστούν με μειωμένο ύψος. Στις περιπτώσεις αυτές επιτρέπεται να πραγματοποιείται αποδέσμευση του πλεονάζοντος ποσού αμέσως μετά την οριστικοποίησή του και πριν το τέλος του έτους ώστε το μητρώο δεσμεύσεων να εμφανίζει ανά πάσα στιγμή τα πραγματικά δεδομένα. Οι σημαντικότερες περιπτώσεις εδώ, αφορούν τις δεσμεύσεις των τεχνικών έργων μετά από δημοπρασίες, όπου το ποσό της δαπάνης που δεσμεύτηκε είναι προφανώς μεγαλύτερο από το ποσό με το οποίο κατακυρώθηκε το έργο.

Ανατροπή ανάληψης υποχρεώσεων: Αντίθετα στις περιπτώσεις της ανατροπής του μη εκτελεσθέντος ποσού, το τελικό ποσό προκύπτει εάν από το αρχικά δεσμευθέν ποσό αφαιρεθεί εκείνο που πληρώθηκε μέχρι τέλος του έτους. Δεν επιτρέπεται η αποδέσμευση δαπάνης πριν το τέλος του έτους στις περιπτώσεις που η δαπάνη ή μέρος της δεν εκτελέστηκε μέχρι τέλος του έτους και μεταφέρεται στο επόμενο έτος. Πρόκειται για δαπάνες οι οποίες δεν ματαιώθηκαν, αλλά δεν ολοκληρώθηκε η πραγματοποίησή τους ή η πληρωμή τους εντός του έτους. Η

³² Άρθρο 4 παρ.2 Π.Δ. 80/2016

αποδέσμευση των περιπτώσεων αυτών δεν γίνεται για να χρησιμοποιηθούν σε άλλη δαπάνη, αλλά αποκλειστικά για να αναληφθούν εκ νέου στην επόμενη χρήση.

2.8 ΤΑΜΙΑΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Απολογισμός του δήμου είναι το σύνολο των οικονομικών καταστάσεων, των διαχειριστικών στοιχείων και των λοιπών εγγράφων τα οποία υποβάλλονται στο Δημοτικό Συμβούλιο σύμφωνα με τις διατάξεις του Δ.Κ.Κ. Ο ταμειακός απολογισμός περιέχει:

- α) Τα υποβαλλόμενα από τον δημοτικό ταμία στοιχεία που συγκροτούν τον λογαριασμό της διαχείρισης.
- β) Τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως, μαζί με το πιστοποιητικό του ορκωτού λογιστή εάν εφαρμόζεται το ΚΛΣ.
- γ) Τη συνοπτική κατάσταση Προϋπολογισμού – Απολογισμού.
- δ) Την κατάσταση επενδυτικής δραστηριότητας και ιδίων πόρων.
- ε) Όπου δεν τηρείται το ΚΛΣ των ΟΤΑ α' βαθμού την κατάσταση υποχρεώσεων.
- στ) Τη βεβαίωση του προϊσταμένου της οικονομικής υπηρεσίας για τον αριθμό των θεωρηθέντων τριπλότυπων είσπραξης, γραμματίων είσπραξης και τριπλότυπων παραλαβής εισπρακτέων εσόδων.
- ζ) Το πρωτόκολλο κλεισίματος των διαχειριστικών βιβλίων.
- η) Τον προϋπολογισμό όπως αναμορφώθηκε μέχρι τη λήξη του έτους μαζί με τις αντίστοιχες αποφάσεις της οικονομικής επιτροπής και του δημοτικού συμβουλίου.
- θ) Σε περίπτωση αλλαγής του δημοτικού ταμία κατά τη διάρκεια του έτους το πρωτόκολλο παράδοσης και παραλαβής.³³

³³ Άρθρο 44Β.Δ.17-5/16-6-59

Ο ταμειακός απολογισμός της διαχείρισης, υποβάλλεται από εκείνον που ενεργεί την ταμειακή υπηρεσία του δήμου. Ο λογαριασμός υποβάλλεται ενιαίος ανεξάρτητα από τις τυχόν μεταβολές που έχουν γίνει ως προς τα πρόσωπα που ενεργούν την ταμειακή υπηρεσία.

Στοιχεία που υποβάλλονται:

α) Ο ταμιακός απολογιστικός πίνακας.

β) Το γραμμάτιο είσπραξης που εκδόθηκε για τη μεταφορά του αδιάθετου υπολοίπου στην επόμενη χρήση.

γ) Η αναλυτική κατάσταση εσόδων στην οποία αναγράφονται κατά κωδικό αριθμό και κατ' αύξοντα αριθμό και ποσό τα εκδοθέντα τριπλότυπα αποδεικτικά παραλαβής εισπρακτέων εσόδων και γραμμάτια είσπραξης.

δ) Τα στελέχη των αποδεικτικών παραλαβής εισπρακτέων και των γραμματίων είσπραξης, που περιλαμβάνονται στην ανωτέρω κατάσταση καθώς και τα στελέχη των τριπλότυπων αποδεικτικών είσπραξης.

ε) Ο πίνακας των εσόδων κατά κωδικό αριθμό που έχουν παραγραφεί ή διαγραφεί ή εκπέσει με μνεία της διάταξης του νόμου ή της δικαστικής απόφασης ή της πράξης, με την οποία επήλθε η διαγραφή ή έκπτωση.

στ) Η αναλυτική κατάσταση εξόδων, στην οποία καταχωρούνται κατά κωδικό αριθμό και κατ' αύξοντα αριθμό και ποσό τα εξοφληθέντα χρηματικά εντάλματα.

ζ) Τα εξοφληθέντα χρηματικά εντάλματα με τα δικαιολογητικά τους.

η) Η βεβαίωση του πιστωτικού ιδρύματος, όπου κατατίθενται τα έσοδα του δήμου με ίδια ταμειακή υπηρεσία, για το ύψος του χρηματικού υπολοίπου την 31 Δεκεμβρίου του ελεγχόμενου έτους, καθώς και τη βεβαίωση του ταμία για το χρηματικό ποσό που βρίσκεται στα χέρια του την ίδια ημερομηνία.

Βάσει των διατάξεων του άρθρου 163 του Ν. 3463/2006, ο ταμίας υποβάλλει μέχρι το τέλος Μαΐου διαμέσου του δημάρχου στην οικονομική επιτροπή λογαριασμό της διαχείρισης του οικονομικού έτους που έληξε. Μέσα σε δύο μήνες αφότου παραλάβει τα στοιχεία η οικονομική επιτροπή τα προελέγχει και το αργότερο πέντε (5) ημέρες μετά τη λήξη του διμήνου, υποβάλλει τον απολογισμό και, προκειμένου για δήμους που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο δήμων και

κοινοτήτων, τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως, μαζί με έκθεσή της στο δημοτικό συμβούλιο.

Εντός δύο μηνών αφότου παρέλαβε τον απολογισμό ή και τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως και την έκθεση της οικονομικής επιτροπής το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει για την έγκριση του απολογισμού και του ισολογισμού και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με αυτόν. Η συνεδρίαση πρέπει να είναι αποκλειστικά για τον σκοπό αυτό. Παρίσταται και ο διευθυντής των οικονομικών υπηρεσιών του δήμου. Στους δήμους που εφαρμόζουν κλαδικό λογιστικό σχέδιο στην ανωτέρω ειδική συνεδρίαση καλείται και παρίσταται και ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή ο αναπληρωτής του, ο οποίος συντάζει το πιστοποιητικό ελέγχου.

Ο απολογισμός και ο ισολογισμός με το πιστοποιητικό και την έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή λογιστή μαζί με όλα τα δικαιολογητικά που ορίζονται στο άρθρο 24 του Ν.3203/2003 υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο μέσα σε ένα (1) μήνα αφότου εκδόθηκε η πράξη του δημοτικού συμβουλίου για την έγκρισή της, για να ελεγχθεί, και η υποβολή του ανακοινώνεται στο Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Σε περίπτωση μη υποβολής του απολογισμού και του ισολογισμού στο Ελεγκτικό Συνέδριο επιβάλλονται σε βάρος των υπαιτίων οι κυρώσεις του άρθρου 45 του Ν. 4129/2013 και παράλληλα διενεργείται έκτακτος γενικευμένος έλεγχος στη διαχείριση του δήμου, μετά από απόφαση του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδεται είτε αυτεπάγγελτα είτε μετά από αίτηση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Συνοπτική κατάσταση του απολογισμού και ο ισολογισμός μετά των αποτελεσμάτων χρήσης και του πιστοποιητικού ελέγχου του ορκωτού λογιστή δημοσιεύονται σε μία τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή εάν δεν υπάρχει τοπική εφημερίδα σε μία που εκδίδεται στα όρια του νομού που εδρεύει ο δήμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ

3.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΓΕΝΙΚΑ

Η Χρηματοοικονομική Επιστήμη στα πλαίσια των διαδικασιών Προγραμματισμού, Οργάνωσης, Διαχείρισης και Ελέγχου μιας Οικονομικής Μονάδας, παρέχει διάφορα εργαλεία, μεταξύ των οποίων και οι οικονομικοί αριθμοδείκτες. Η χρήση τους υπαγορεύεται από το χρηματοοικονομικό μάνατζμεντ, για την διεξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων και την δημιουργία προτάσεων για την επίλυση των προβλημάτων που τυχόν προκύψουν. Η μέθοδος των δεικτών είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στις περιπτώσεις που ο αναλυτής δεν έχει στη διάθεσή του λεπτομερείς πληροφορίες για τις συνθήκες χρηματοοικονομικής λειτουργίας των εξεταζόμενων οργανισμών. Οι δείκτες συνοψίζουν με συστηματικό τρόπο μεγάλο αριθμό χρηματοοικονομικών δεδομένων, την εξέλιξη των οποίων θέλουμε να εξετάσουμε.

Οι οικονομικοί δείκτες είναι σχέσεις-συσχετίσεις μεταξύ μεγεθών λογιστικής ή στατιστικής φύσης με στόχο την ανάλυση της κατάστασης του οργανισμού. Οι ΟΤΑ αποτελούν μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς οπότε οι στόχοι τους διαφέρουν από μια επιχείρηση που στόχο έχει τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Παρόλα αυτά, η χρήση δεικτών και άλλων εργαλείων της σύγχρονης οικονομικής επιστήμης, απαιτείται να γίνεται και από τους ΟΤΑ, καθώς έτσι θα διασφαλίσουν την υλοποίηση μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών στόχων. Επίσης μπορούν να εντοπιστούν πολλά προβλήματα και να δοθούν λύσεις σ' αυτά. Κάποια ακόμη πλεονεκτήματα των δεικτών είναι ότι:

- Δίνουν πληροφόρηση στους δημότες σχετικά με την χρήση των δημοτικών πόρων και την δημιουργία ωφελειών προς αυτούς. Οι πολίτες δεν χρειάζεται να διαβάσουν πολυσέλιδα κείμενα για να πληροφορηθούν για την πορεία του Δήμου τους αλλά μέσα σε 2 σελίδες έχουν όλη την πληροφόρηση που χρειάζονται.
- Δίνουν πληροφόρηση στους χρηματοδότες. Οι ΟΤΑ πλέον έχουν πολλές πηγές χρηματοδότησης, όπως ευρωπαϊκά προγράμματα, ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων, ιδιωτικές τράπεζες κτλ. Η πληροφόρηση μέσω των δεικτών μπορεί να βοηθήσει προς την εύρεση πηγών χρηματοδότησης.

Για τον υπολογισμό των δεικτών των ΟΤΑ τα οικονομικά μεγέθη λαμβάνονται από το Λογιστικό των ΟΤΑ, τα Αποτελέσματα Χρήσης, τον Ισολογισμό, τους λογαριασμούς γενικής και αναλυτικής λογιστικής, τα λογιστικά και στατιστικά στοιχεία των ΟΤΑ (Καραγιάνης, 2004).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 165 παρ. 2 του ΚΔΚ και του άρθρου 267 παρ. 7 του Ν.3852/2010, ορίζεται ότι με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, καθορίζονται οι δείκτες αξιολόγησης της οικονομικής διαχείρισης των ΟΤΑ, οι οποίοι συνοδεύουν τον Προϋπολογισμό, τον Απολογισμό και τον Ισολογισμό. Σε εκτέλεση της ανωτέρω διάταξης εκδόθηκε η απόφαση 74712/29-12-2010 του Υπουργού Εσωτερικών, με την οποία στο άρθρο 6 καθορίζονται αριθμοδείκτες, για τις ανάγκες αξιολόγησης των οικονομικών στοιχείων ενός Δήμου, που καταχωρούνται στη Βάση Δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών. Το άρθρο 6 της απόφασης αυτής, απλώς αναφέρει τους ενδεδειγμένους δείκτες για την ανωτέρω αιτία, χωρίς όμως καμία επιπλέον επεξήγηση για το στόχο ή το αποτέλεσμα που υποδεικνύει κάθε δείκτης, ούτε έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα κάποιο ερμηνευτικό έγγραφο ή εγκύκλιος που να ερμηνεύει αυτούς.

Εκτός των δεικτών της παραπάνω Υ.Α., για τις ανάγκες της εργασίας γίνεται και χρήση επιπλέον δεικτών σύμφωνα με τους παραδεκτούς κανόνες της οικονομικής επιστήμης που συνάδουν με τους ΟΤΑ και από τους οποίους μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τα οικονομικά δεδομένα ενός ΟΤΑ (*Καραγιάνης, 2004*), (*Νικολόπουλος, 2004, 2009*).

Κατά συνέπεια, για τον κυρίαρχο και βασικό σκοπό της μελέτης μας, που αφορά τη συγκριτική οικονομική ανάλυση των οικονομικών μεγεθών που αποτυπώνονται στον Προϋπολογισμό, χρησιμοποιούνται οι χρηματοοικονομικοί δείκτες ως η πλέον ενδεδειγμένη, αποδοτική και σταθερή μέθοδος προκειμένου να καταλήξουμε σε πλήρως ασφαλή συμπεράσματα.

3.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

3.2.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ}$$

Δείχνει το ποσοστό συμμετοχής των τακτικών εσόδων στο σύνολο των εσόδων του Δήμου. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη είναι η αυτοδυναμία του Δήμου καθώς στηρίζεται σε τακτικά έσοδα.

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ}$$

Δείχνει το ποσοστό συμμετοχής των εκτάκτων εσόδων στο σύνολο των εσόδων του δήμου.

Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή αυτού του δείκτη τόσο περισσότερο εξαρτάται ο ΟΤΑ από μη ελεγχόμενες πηγές εσόδων σε ετήσια βάση.

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ}$$

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των επιχορηγήσεων του Δήμου στο σύνολο των εσόδων του. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη, τόσο περισσότερο περιορίζεται η αυτοδυναμία του δήμου και αυξάνει η εξάρτηση του από επιχορηγήσεις.

$$\frac{\text{ΙΔΙΑ ΕΣΟΔΑ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ}$$

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων εσόδων του δήμου στο σύνολο των εσόδων. Όσο αυξάνει αυτός ο δείκτης τόσο μικρότερη είναι η εξάρτηση του ΟΤΑ από τις τακτικές και έκτακτες επιχορηγήσεις και από άλλα έσοδα και έτσι έχει την δυνατότητα να κάνει αποτελεσματικότερο οικονομικό προγραμματισμό

$$\frac{\text{ΙΔΙΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}}{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ}$$

Εκφράζει το ποσοστό συμμετοχής των ιδίων τακτικών εσόδων στο σύνολο των τακτικών εσόδων. Όσο αυξάνει η τιμή του δείκτη τόσο αυξάνει η ανεξαρτησία του Δήμου από τις χρηματοδοτήσεις της Κεντρικής Διοίκησης και μπορεί να προγραμματίζει τις οικονομικές του υποχρεώσεις με βάση τις τοπικές πηγές εσόδων.

$$\frac{\text{ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ}$$

Εκφράζει το ποσοστό των ανείσπραχτων εσόδων ως προς το σύνολο των συνολικών εσόδων. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο αυξάνονται οι απαιτήσεις του Δήμου από τρίτους.

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΝΕΙΩΝ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}}$$

Δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εσόδων προέρχεται από δάνεια. Όσο υψηλότερος τόσο περισσότερο ο Δήμος επιβαρύνεται από με δανειακά κεφάλαια και εξαρτά τη χρηματοδότηση του από τα δάνεια. Τα δάνεια εγγράφονται στον προϋπολογισμό μόνο αν έχει υπογραφεί η δανειακή σύμβαση.

$$\frac{\text{ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}}$$

Δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εσόδων αποτελούν τα χρηματικά διαθέσιμα που διαθέτει

ο Δήμος. Όσο υψηλότερος , τόσο περισσότερες δυνατότητες διαθέτει ο Δήμος για να χρηματοδοτήσει τη δράση του.

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ}$$

Δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων αποτελούν οι λειτουργικές δαπάνες του Δήμου. Υψηλές τιμές του δείκτη φανερώνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων έχει διατεθεί για έξοδα χρήσης και έτσι δεν έχουν γίνει πολλές επενδύσεις.

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ}$$

Δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εξόδων έχει διατεθεί σε έργα και επενδύσεις. Υψηλές τιμές φανερώνουν τη βούληση του ΟΤΑ για επενδυτικές επιλογές.

$$\frac{\text{ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΟΕ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ}$$

Εκφράζει το ποσοστό των υποχρεώσεων του Δήμου που δεν έχουν εξοφληθεί ως προς το σύνολο των εξόδων. Υψηλές τιμές φανερώνουν μεγάλο αριθμό υποχρεώσεων.

3.2.2 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

Στην κατηγορία αυτή με βάση τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό παρατηρούμε τα ποσοστά εκτέλεσης στο σκέλος των εσόδων σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα, βεβαιωθέντα και εισπραχθέντα έσοδα και στο σκέλος των εξόδων τα ποσοστά εκτέλεσης σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα, ενταλθέντα και πληρωθέντα έξοδα.

$$\frac{\text{ΤΑΜΕΙΑΚΩΣ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ}}{\text{ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ}}$$

Δείχνει τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εσόδων βεβαιώθηκε ταμειακά εντός του έτους. Στην ουσία ο συγκεκριμένος δείκτης φανερώνει κατά πόσο ο Δήμος προχωρά στη ταμειακή βεβαίωση των εσόδων του με τη σύνταξη βεβαιωτικών καταλόγων.

$$\frac{\text{ΕΝΤΑΛΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ}}{\text{ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ}}$$

Δείχνει σε τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εξόδων έχουν εκδοθεί ΧΕΠ εντός του έτους. Ο δείκτης αυτός φανερώνει τον βαθμό εκτέλεσης του προϋπολογισμού στο σκέλος των εξόδων , δηλαδή αν ο Δήμος ενταλματοποιεί τις δαπάνες του. Στην περίπτωση αυτή όμως πρέπει να

αναζητήσουμε στοιχεία πριν τη διαδικασία ακύρωσης των ανεξόφλητων χρηματικών ενταλμάτων.

$$\frac{\text{ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ}}{\text{ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ}}$$

Δείχνει τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εξόδων πληρώθηκε μέσα στο έτος

$$\frac{\text{ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ}}{\text{ΕΝΤΑΛΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ}}$$

Δείχνει τι ποσοστό των ενταλθέντων εξόδων έχει πληρωθεί, αρκεί βέβαια να λαμβάνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους καθώς μετά το κλείσιμο ακυρώνονται τα ανεξόφλητα χρηματικά εντάλματα.

$$\frac{\text{ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ}}{\text{ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ}}$$

Δείχνει τι ποσοστό των ταμειακά βεβαιωθέντων εσόδων εισπράχθηκε εντός της χρήσης και αναδεικνύουν προβλήματα και καθυστερήσεις στην είσπραξη των βεβαιωμένων εσόδων.

$$\frac{\text{ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ}}{\text{ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ}}$$

Δείχνει τι εισπράχθηκε σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα έσοδα.

$$\frac{\text{ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ}}{\text{ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ – ΕΞΟΔΑ}}$$

Δείχνουν σε τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εσόδων – εξόδων ανήλθαν οι αναμορφώσεις του προϋπολογισμού εντός του έτους εκτέλεσης του. Ένα υψηλό ποσοστό μπορεί να αναδείξει την πλασματικότητα του προϋπολογισμού κατά την κατάρτιση του. Στη περίπτωση αυτή λόγω του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού έχουμε ίδιο ποσοστό αναμόρφωσης εσόδων και εξόδων.

3.2.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

$$\frac{\text{ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ}} \\ \frac{\text{ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ}}{\text{ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ}}$$

Ο δείκτης αυτός εκφράζει το κόστος από τη συνολική μισθοδοσία του προσωπικού σε σχέση με το σύνολο των δαπανών του Δήμου ή προς το σύνολο των λειτουργικών δαπανών της χρήσης. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο περιορίζεται η δυνατότητα για χρηματοδότηση νέων δράσεων. Στη δεύτερη περίπτωση ο υψηλός δείκτης φανερώνει μεγάλη επιβάρυνση του Δήμου σε μισθολογικό κόστος σε σχέση με τα λοιπά λειτουργικά του έξοδα.

$$\frac{\text{ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ}}{\text{ΑΡΙΘΜΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ}$$

Εκφράζει την επιβάρυνση του Δήμου με μισθολογικό κόστος για κάθε εργαζόμενο κατά μέσο όρο (μέσο κόστος προσωπικού). Η αύξηση του δείκτη μας δείχνει ότι το κόστος ανά εργαζόμενο αυξάνει.

3.2.4 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ

Στην κατηγορία αυτή έχουμε τους παρακάτω δείκτες:

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ}}{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ}}$$

Δείχνει το ποσοστό των συνολικών εξόδων που καλύπτεται από επιχορηγήσεις, ο δείκτης θα είναι υψηλός όσο πιο εξαρτημένος είναι ο Δήμος από τις επιχορηγήσεις και όσο λιγότερα έσοδα από ιδίους πόρους μπορεί να εισπράξει.

$$\frac{\text{ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ}}{\text{ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ}$$

Εκφράζει τη δυνατότητα κάλυψης των λειτουργικών δαπανών από τα τακτικά έσοδα. Όσο μεγαλύτερος τόσο περισσότεροι πόροι από τα τακτικά έσοδα μπορούν να δεσμευτούν για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών.

$$\frac{\text{ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ}}{\text{ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ}$$

Δείχνει το ποσοστό των τακτικών εσόδων που διατίθενται για την κάλυψη του κόστους μισθοδοσίας. Όσο υψηλότερος είναι αυτός ο δείκτης, τόσο περισσότερα χρήματα από τα

τακτικά έσοδα δεσμεύονται για την κάλυψη του κόστους απασχόλησης. Ενώ αντίθετα όσο μικρότερη είναι η τιμή αυτού του δείκτη, τόσο αυξάνεται η δυνατότητα για υλοποίηση επενδύσεων και λοιπών κοινωνικών δράσεων και δραστηριοτήτων.

ΚΑΠ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Δείχνει την εξάρτηση του Δήμου από τις Επιχορηγήσεις της Κεντρικής Διοίκησης για τη λειτουργία του.

$$\frac{\text{ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ \& ΔΑΝΕΙΑ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ}}{\text{ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ \& ΤΟΚΟΧΡΕΩΛΥΣΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ}$$

Δείχνει τη σχέση μεταξύ των εσόδων για επενδύσεις που προέρχονται από επιχορηγήσεις επενδύσεων και δάνεια που λαμβάνονται για το σκοπό αυτό εντός του οικονομικού έτους, και των επενδυτικών δαπανών και τοκοχρεολυσίων για τον ίδιο σκοπό που επίσης προκύπτουν εντός του οικονομικού έτους. Εάν ο δείκτης αυτός είναι κοντά στη μονάδα δείχνει ότι ο Δήμος μετατρέπει τις επενδύσεις που λαμβάνει σε έργα και αποπληρώνει τις δόσεις των αντίστοιχων δανείων του. Αν οι τιμές είναι μικρότερες από τη μονάδα δείχνει ότι ο Δήμος χρησιμοποιεί και άλλους πόρους για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων του, ενώ τιμές μεγαλύτερες της μονάδας δείχνουν ότι ο Δήμος καθυστερεί στη χρηματοδότηση και την υλοποίηση των επενδύσεων.

$$\frac{\text{ΤΟΚΟΧΡΕΩΛΥΣΙΑ}}{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ}$$

Δείχνει το ποσοστό των τακτικών εσόδων που προορίζεται για την κάλυψη των τοκοχρεολυτικών δόσεων. Τα τοκοχρεολύσια προέρχονται από δάνεια που έχει συνάψει ο Δήμος με πιστωτικά ιδρύματα του εσωτερικού ή του Εξωτερικού, προκειμένου να καλύψει λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες. Μέσω του δείκτη αυτού μπορεί να εκτιμηθεί αν ο Δήμος ανταπεξέρχεται στις τοκοχρεωλυτικές του υποχρεώσεις καθώς και η πιστοληπτική του ικανότητα.

3.2.5. ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ}}{\text{ΑΡΙΘΜΟ ΚΑΤΟΙΚΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ}$$

$$\frac{\text{ΙΔΙΑ ΕΣΟΔΑ}}{\text{ΑΡΙΘΜΟ ΚΑΤΟΙΚΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΙΔΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ}$$

$$\frac{\text{ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ}}{\text{ΑΡΙΘΜΟ ΚΑΤΟΙΚΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ}$$

Οι αριθμοδείκτες εσόδων ανά κάτοικο εκφράζουν τις οικονομικές επιδόσεις του Δήμου ανά κάτοικο στο σκέλος των εσόδων.

$$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΞΟΔΑ}}{\text{ΑΡΙΘΜΟ ΚΑΤΟΙΚΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ}$$

$$\frac{\text{ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ}}{\text{ΑΡΙΘΜΟ ΚΑΤΟΙΚΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ}$$

$$\frac{\text{ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ}}{\text{ΑΡΙΘΜΟ ΚΑΤΟΙΚΩΝ}} = \text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ}$$

Οι αριθμοδείκτες εξόδων ανά κάτοικο εκφράζουν τις οικονομικές επιδόσεις του Δήμου ανά κάτοικο στο σκέλος των εξόδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

4.1 Ο ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης είναι ο δεύτερος σε πληθυσμό δήμος της Ελλάδας μετά το Δήμο Αθηναίων και με βάση την απογραφή του 2011 έχει πληθυσμό 325.182 κατοίκους. Καταλαμβάνει κυρίως την κεντρική έκταση της πόλης της Θεσσαλονίκης με το ιστορικό της κέντρο και τις περιοχές γύρω από αυτό, καθώς και τις συνοικίες που εκτείνονται προς τα ανατολικά της πόλης. Ο Δήμος Θεσσαλονίκης σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης χωρίζεται σε δύο Δημοτικές Ενότητες (Θεσσαλονίκης και Τριανδρίας) ενώ η Ενότητα Θεσσαλονίκης χωρίζεται σε πέντε δημοτικές κοινότητες (προηγούμενα γνωστά ως δημοτικά διαμερίσματα σύμφωνα με το σχέδιο Καποδίστριας).

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης απασχολεί περίπου 3.650 εργαζομένους και το οργανόγραμμα του αποτελείται από 2 Γενικές Διευθύνσεις 21 Διευθύνσεις και 7 Αυτοτελή Τμήματα.

4.2.ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2016

Ο Προϋπολογισμός του Δήμου Θεσσαλονίκης οικονομικού έτους 2016 εγκρίθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο με την αριθμ. 1630/30-11-2015 απόφαση του και επικυρώθηκε από τον Γ.Γ. της Α.Δ.Μ.Θ. με την αριθμ. 96700+96693/17-12-2015 απόφαση του. Στη συγκεκριμένη απόφαση ο προϋπολογισμός 2016 εμφανίζεται ισοσκελισμένος με ύψος εσόδων και εξόδων 389.500.000,00 ευρώ. Κατά τη διάρκεια της χρήσης και κατά την εκτέλεση του ο προϋπολογισμός ανήλθε στα 434.915.721,66 ευρώ όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4.1

Συγκεντρωτική κατάσταση προϋπολογισμού

ΕΤΟΣ 2016	ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ
ΑΡΧΙΚΑ ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΑ	389.500.000,00	389.500.000,00
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΩΝ	45.415.721,66	45.415.721,66
ΤΕΛΙΚΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΝΤΑ	434.915.721,66	434.915.721,66

Ο Ταμειακός Απολογισμός μαζί με τον Ισολογισμό και τις οικονομικές καταστάσεις για το οικονομικό έτος 2016 εγκρίθηκαν με την αριθμ. 1414/31-10-2017 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και αναμένεται η επικύρωσή τους από τον Γ.Γ. της Α.Δ.Μ.Θ.

Για το 2016 η συγκεντρωτική κατάσταση εκτέλεσης του προϋπολογισμού με την επιμέρους ανάλυση των λογαριασμών εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4.2

Συγκεντρωτική κατάσταση εκτέλεσης ανά λογαριασμό έτους 2016

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	ΠΛΗΡΩΜΕΣ	ΤΑΜΕΙΑΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ
ΤΑΚΤΙΚΑ	215.434.380,07	186.315.816,67	29.118.563,40
ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΑ	42.542.958,01	37.931.425,60	4.611.532,41
ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ	18.794.497,83	7.334.100,66	11.460.397,17
ΣΥΝΟΛΟ	276.771.835,91	231.581.342,93	45.190.492,98

Πίνακας 4.3

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2016

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ 2016						
Κωδικοί Αριθμοί	Έσοδα και Εισπράξεις	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ	ΑΠΟΚΛΙΣΗ	ΕΚΤΕΛΕΣΗ
0	Τακτικά Έσοδα	183.007.032,98	181.675.987,53	-1.331.045,45	-0,73%	99,27%
1(πλην 13)	Έκτακτα έσοδα(πλην επιχορηγήσεις για επενδύσεις)	7.183.269,66	5.230.714,74	-1.952.554,92	-27,18%	72,82%
2	Έσοδα Παρελθόντων Ετών	14.828.909,70	13.656.555,54	-1.172.354,16	-7,91%	92,09%
31	Εισπράξεις από Δάνεια	1.459.421,70	1.276.993,93	-182.427,77	-12,50%	87,50%
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά παρελθόντα έτη	139.362.433,50	2.817.476,62	-136.544.956,88	-97,98%	2,02%
4	Εισπράξεις υπέρ δημοσίου, Ασφ. Φορέων και τρίτων	39.207.319,60	31.653.847,41	-7.553.472,19	-19,27%	80,73%
5	Χρηματικό Υπόλοιπο προηγ. έτους	32.688.787,12	32.688.787,12	0,00	0,00%	100,00%
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	17.178.547,40	7.771.473,02	-9.407.074,38	-54,76%	45,24%
	Σύνολο πόρων	434.915.721,66	276.771.835,91	-158.143.885,75	-36,36%	63,64%

Πίνακας 4.3

Συνέχεια

Κωδικοί Αριθμοί	Έξοδα και Πληρωμές	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ	ΑΠΟΚΛΙΣΗ	ΕΚΤΕΛΕΣΗ
60	Αμοιβές και έξοδα Προσωπικού	78.837.439,75	71.315.574,81	-7.521.864,94	-9,54%	90,46%
61,62	Αμοιβές και παροχές Τρίτων	18.224.738,19	11.997.493,86	-6.227.244,33	-34,17%	65,83%
63,64	Φόροι - Τέλη και Λοιπά και γενικά έξοδα	10.528.600,22	2.419.616,39	-8.108.983,83	-77,02%	22,98%
651	Τοκοχρεολύσια Δανείων	4.523.000,00	4.489.747,10	-33.252,90	-0,74%	99,26%
66	Προμήθειες Ανάλωσης Υλικών	6.842.451,28	1.439.813,76	-5.402.637,52	-78,96%	21,04%
67,68	Μεταβιβάσεις σε τρίτους - λοιπά έξοδα	93.903.973,01	90.072.577,97	-3.831.395,04	-4,08%	95,92%
81	Πληρωμές και Υποχρεώσεις Π.Ο.Ε	14.564.344,03	8.393.009,50	-6.171.334,53	-42,37%	57,63%
83	Επιχορηγούμενες Πληρωμές Υποχρ. Π.Ο.Ε	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%
82,85	Λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις	172.920.343,88	32.153.077,46	-140.767.266,42	-81,41%	18,59%
	Επενδύσεις					
71	Αγορές	11.823.329,31	1.229.608,49	-10.593.720,82	-89,60%	10,40%
73	Έργα	20.027.850,61	6.864.489,31	-13.163.361,30	-65,73%	34,27%
74	Μελέτες	875.737,73	99.684,04	-776.053,69	-88,62%	11,38%
75	Συμμετοχή σε επιχειρήσεις	500,00	0,00	-500,00	-100,00%	0,00%
652	Τοκοχρεολύσια Δανείων επενδύσεων	1.151.000,00	1.106.650,24	-44.349,76	-3,85%	96,15%
9111	Αποθεματικό	692.413,65	0,00	-692.413,65	-100,00%	0,00%
	Σύνολο Εξόδων και Πληρωμών	434.915.721,66	231.581.342,93	-203.334.378,73	-46,75%	53,25%

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα μεταξύ των προϋπολογισθέντων και των εισπραχθέντων εσόδων για το οικονομικό έτος 2016 υπάρχει απόκλιση της τάξης του 36,36%. Επομένως ο Δήμος Θεσσαλονίκης εντός του 2016 εισέπραξε 158.143.885,75 € λιγότερα από αυτά που είχε προϋπολογίσει, με τη μείωση να εμφανίζεται σε όλες τις κατηγορίες των εσόδων του. Να σημειώσουμε όμως ότι μηδαμινή και άνευ σημασίας (μόλις 0,73%) είναι η απόκλιση στο σκέλος των τακτικών εσόδων, που σημαίνει ότι ο Δήμος προϋπολογίζει σωστά το ύψος των τακτικών εσόδων του. Μεγάλη απόκλιση παρουσιάζεται στα έσοδα από επιχορηγήσεις για επενδύσεις με απόκλιση που ξεπερνά το 50%. Αξίζει όμως να αναφέρουμε ότι εκεί που παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό απόκλισης είναι στα εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά τα παρελθόντα έτη δηλαδή τα έσοδα που προσδοκά να εισπράξει από τους χρηματικούς καταλόγους που αγγίζουν το ποσοστό της τάξης του 98%. Επίσης μειωμένα παρουσιάζονται και τα έκτακτα έσοδα (πλην των επιχορηγήσεων για επενδύσεις) κατά 27,18% όπως και οι εισπράξεις υπέρ δημοσίου, ασφαλιστικών φορέων και τρίτων κατά 19,27% που σημαίνει ότι θα μπορούσε να προϋπολογίσει καλύτερα το ύψος των εσόδων για τη λογιστική παρακολούθηση της απόδοσης των κρατήσεων. Γενικά το ποσοστό υλοποίησης του

προϋπολογισμού στο ύψος των εσόδων το 2016 ανήλθε στο 63,64%.

Απόκλιση υπάρχει και μεταξύ των προϋπολογισθέντων και πληρωθέντων εξόδων του Δήμου Θεσσαλονίκης για το 2016 κατά 203.334.378,73€ σε συνολικό ποσοστό 46,75%.Επομένως παρατηρούμε ότι η εκτέλεση του ύψους των εξόδων ανέρχεται μόλις στο ύψος του 53,25% που σημαίνει ότι ο Δήμος παρουσιάζει αδυναμία στην εκτέλεση των εξόδων του. Στις λειτουργικές δαπάνες του η μεγαλύτερη απόκλιση εμφανίζεται στις προμήθειες –αναλώσεις υλικών με ποσοστό 78,96% που σημαίνει ότι δεν προμηθεύεται υλικά για τις ανάγκες του ή δεν ολοκληρώνονται οι διαδικασίες των διαγωνισμών του. Το ίδιο μεγάλο ποσοστό απόκλισης εμφανίζεται και στη κατηγορία φόροι-τέλη και λοιπά γενικά έξοδα. Ενώ αντίθετα στις αμοιβές και έξοδα προσωπικού και στις μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους το ποσοστό εκτέλεσης του σκέλους των εξόδων ξεπερνά το 90% που σημαίνει ότι ο Δήμος προϋπολογίζει σωστά τις αντίστοιχες δαπάνες του. Υψηλά ποσοστά αποκλίσεων παρατηρούμε στο σκέλος των εξόδων για την υλοποίηση των επενδυτικών δαπανών όπου για αγορές και μελέτες το ποσοστό ανέρχεται στο 89% και στην εκτέλεση των έργων στο 66%. Να αναφέρουμε βέβαια ότι μεγάλο ρόλο στις αποκλίσεις των εξόδων σε σχέση με την εκτέλεση του προϋπολογισμού έχει και ο κωδικός των προβλέψεων μη είσπραξης (85) όπου εκεί καταγράφεται το ποσό που υπολογίζουμε ότι δεν θα εισπραχθεί από το ύψος των βεβαιωμένων εσόδων (χρηματικών καταλόγων) των προηγούμενων ετών Στη περίπτωση του Δήμου Θεσσαλονίκης στον κωδικό αυτό καταγράφεται ποσό ύψους περίπου 135 εκ € ποσοστό που ξεπερνά το 30% επί του συνόλου των προϋπολογισθέντων.

4.3 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ

4.3.1 ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΕΣΟΔΩΝ- ΕΞΟΔΩΝ

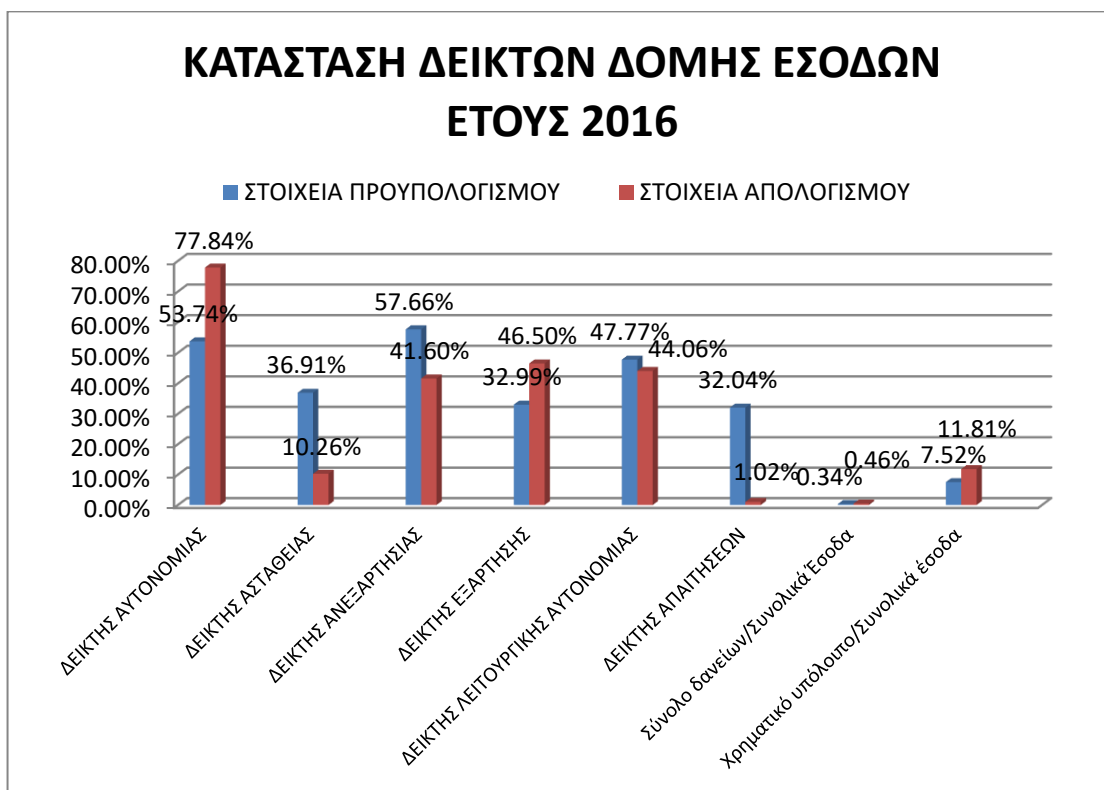
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι αριθμοδείκτες δομής εσόδων για το 2016 και ακολουθεί το αντίστοιχο διάγραμμα..

Πίνακας 4.4
Πίνακας δομής Εσόδων

ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΕΣΟΔΩΝ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ		ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ Σύνολο τακτικών εσόδων/Συνολικά έσοδα	233.715.547,44	53,74%	215.434.380,07	77,84%
	434.915.721,66		276.771.835,91	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ Σύνολο εκτάκτων εσόδων/Συνολικά έσοδα	160.533.432,92	36,91%	28.406.614,50	10,26%
	434.915.721,66		276.771.835,91	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ Ίδια έσοδα/Συνολικά έσοδα	250.750.717,39	57,66%	115.136.819,63	41,60%
	434.915.721,66		276.771.835,91	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ Σύνολο επιχορηγήσεων/Συνολικά έσοδα	143.498.262,97	32,99%	128.704.174,94	46,50%
	434.915.721,66		276.771.835,91	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ Ίδια τακτικά έσοδα/Σύνολο τακτικών εσόδων	111.635.461,98	47,77%	94.915.471,76	44,06%
	233.715.547,44		215.434.380,07	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ Εισπρακτέα υπόλοιπα/Συνολικά έσοδα	139.362.433,50	32,04%	2.817.476,62	1,02%
	434.915.721,66		276.771.835,91	
Σύνολο δανείων/Συνολικά Εσοδα	1.459.421,70	0,34%	1.276.993,93	0,46%
	434.915.721,66		276.771.835,91	
Χρηματικό υπόλοιπο/Συνολικά έσοδα	32.688.787,12	7,52%	32.688.787,12	11,81%
	434.915.721,66		276.771.835,91	

Διάγραμμα 4.1

Κατάσταση δεικτών δομής εσόδων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΙΑΣ

Ο Δείκτης αυτός ισούται με το Σύνολο των Τακτικών Εσόδων προς τα Συνολικά Έσοδα. Την τιμή του δείκτη μπορούμε να την προσδιορίσουμε σύμφωνα με τον τύπο: $(0+21+321+511)/(0+1+2+3+4+5)$

Όπως παρατηρούμε και στον πίνακα η τιμή του δείκτη ενώ είχε προϋπολογιστεί στο 53,74% τελικά σύμφωνα με τα στοιχεία του απολογισμού ανέρχεται στα 77,84%. . Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη αυτού τόσο μεγαλύτερη και η αυτοδυναμία του Δήμου να στηρίζεται η λειτουργία του στις βασικές πηγές των προβλεπόμενων τακτικών εσόδων. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η τιμή του δείκτη είναι υψηλότερη στα απολογιστικά στοιχεία του και αυτό οφείλεται στο γεγονός της μη είσπραξης των βεβαιωμένων εσόδων από τα προηγούμενα έτη.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ

Ο Δείκτης αυτός ισούται με το Σύνολο των Εκτάκτων Εσόδων προς τα Συνολικά Έσοδα. Η τιμή του δείκτη αυτού προσδιορίζεται από τον τύπο: $(1+22+322+512)/(0+1+2+3+4+5)$ Παρατηρούμε λοιπόν ότι η τιμή του δείκτη αυτού είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 36,91% και απολογιστικά ανήλθε στα 10,26%. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη αυτού τόσο πιο περιοριστικά κινείται ο Δήμος στην υλοποίηση του προγράμματος του καθώς εξαρτάται από μη ελεγχόμενες πηγές εσόδων Θεωρούμε λοιπόν ότι ενώ ο Δήμος προϋπολόγισε υψηλότερο

ποσοστό εκτάκτων εσόδων τελικά δεν κατέστη δυνατή η είσπραξή τους. Και εδώ παρουσιάζεται σημαντική απόκλιση από τη μη είσπραξη των βεβαιωμένων εσόδων των προηγούμενων ετών.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Ο Δείκτης αυτός ισούται με Ίδια Έσοδα προς Συνολικά Έσοδα. Η τιμή του δείκτη αυτού προσδιορίζεται από τον τύπο: $(0-(06)+1(-12-13)+21+22+32+5)/(0+1+2+3+4+5)$. Παρατηρούμε λοιπόν ότι ενώ η τιμή του δείκτη αυτού είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 57,66% τελικά απολογιστικά ανήλθε στα 41,60%. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη και η ανεξάρτητη δράση του αφού ο Δήμος στηρίζεται περισσότερο στα δικά του έσοδα και λιγότερο σε τακτικές και έκτακτες επιχορηγήσεις. Εδώ όμως έχουμε σημαντική απόκλιση στα απολογιστικά στοιχεία μας γεγονός που οφείλεται στην αδυναμία του Δήμου να εισπράξει τις βεβαιωμένες υποχρεώσεις του.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Ο Δείκτης αυτός ισούται με Σύνολο επιχορηγήσεων προς Συνολικά έσοδα. Η τιμή του δείκτη προσδιορίζεται από τον παρακάτω τύπο: $(06+12+13)/(0+1+2+3+4+5)$ Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 32,99% και απολογιστικά ανήλθε στα 46,50%. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη, τόσο μεγαλύτερη και η εξάρτηση του Δήμου από επιχορηγήσεις με περιορισμό της αυτοδυναμίας του. Εδώ παρουσιάζεται μεγαλύτερη απόκλιση στο σκέλος των εκτάκτων επιχορηγήσεων σε σχέση με τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό των στοιχείων. Παρόλα αυτά όμως η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη στα απολογιστικά στοιχεία.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ

Ο Δείκτης αυτός ισούται με τα Ίδια τακτικά έσοδα προς το Σύνολο των τακτικών εσόδων. Η τιμή του δείκτη προσδιορίζεται από τον τύπο: $(0-(06)+21+321+511/0+21+321+511)$ Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 47,77% και απολογιστικά ανήλθε στα 44,06%. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο αυξάνεται η ανεξαρτησία του Δήμου από τις χρηματοδοτήσεις της Κεντρικής Διοίκησης και μπορεί να στηρίζει τη λειτουργία του περισσότερο στις πηγές των ιδίων εσόδων του. Η απόκλιση ανάμεσα στα προϋπολογιστικά και απολογιστικά στοιχεία είναι πολύ μικρή με αποτέλεσμα να εκτιμήθηκαν σωστά τα αναμενόμενα έσοδα κατά τη κατάρτιση του προϋπολογισμού. Παρόλα αυτά η τιμή του δείκτη είναι κάτω από το 50% και θεωρείται ότι η λειτουργία του Δήμου εξαρτάται από τις χρηματοδοτήσεις του Κράτους.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Ο Δείκτης ισούται με τα ανείσπραχτα έσοδα προς το Σύνολο των Εσόδων. Η τιμή του δείκτη προσδιορίζεται από τον τύπο: $32/0+1+2+3+4+5$. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη στο

στάδιο του προϋπολογισμού ανέρχεται στο ποσό των 32,04% και στο στάδιο του απολογισμού στο ποσό των 1,02%. Παρατηρούμε ότι από τις ανείσπραχτες βεβαιωμένες υποχρεώσεις του Δήμου πολύ μικρό ποσοστό εισπράττεται καταδεικνύοντας αδυναμία εισπραξιμότητας η οποία οφείλεται και στη γενικότερη οικονομική συγκυρία. Προς κάλυψη της μεγάλης αυτής απόκλισης έχει εγγραφεί στο Κ.Α. εξόδου 85 με τίτλο «Προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωμένων κατά τα Π.Ο.Ε. εντός του οικονομικού έτους» και έχει εγγραφεί ποσό 134.744.995,68€ ώστε να εξασφαλίζεται η καλύτερη ισοσκέλιση του προϋπολογισμού.

Στη συνέχεια εξετάζεται ο **Δείκτης Σύνολο δανείων προς Συνολικά Έσοδα** που ισούται με το σύνολο των δανείων προς τα συνολικά έσοδα. Η τιμή του Δείκτη προσδιορίζεται από τον τύπο: $31/1+2+3+4+5$. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 0,34% και απολογιστικά ανήλθε στο ποσό των 0,46%. Ο Δείκτης δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εσόδων προέρχεται από δάνεια και όσο υψηλότερος τόσο ο Δήμος επιβαρύνεται με δανειακά κεφάλαια (τα οποία απαιτούν την εξυπηρέτηση των τοκοχρεολυσίων τους) και συνεπώς εξαρτά τη χρηματοδότηση του από δάνεια. Να επισημανθεί βέβαια ότι για να εγγραφεί δάνειο στον προϋπολογισμό θα πρέπει να έχει υπογραφεί η δανειακή σύμβαση και θα εγγραφεί μόνο το ποσό το οποίο αναμένεται να εισπραχθεί εντός του έτους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε πολύ χαμηλό ποσοστό είσπραξης δανείου που σημαίνει ότι ο Δήμος δεν καταφεύγει σε δανεισμό για τις υποχρεώσεις του.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ.

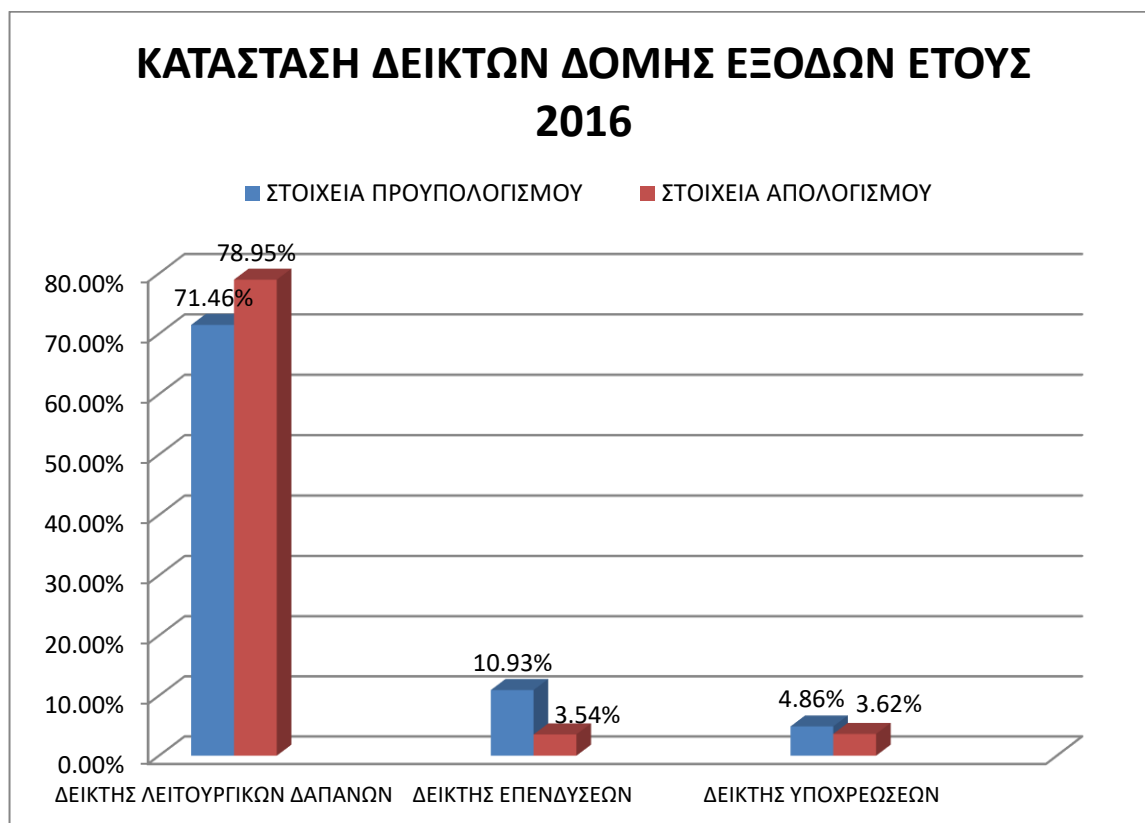
Ο Δείκτης ισούται με το Χρηματικό Υπόλοιπο προς τα Συνολικά Έσοδα και η τιμή του προσδιορίζεται από τον τύπο: $5/1+2+3+4+5$. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 7,52% και απολογιστικά ανήλθε στο ποσό των 11,81%. Ο Δείκτης δείχνει τι ποσοστό των συνολικών εσόδων αποτελούν τα χρηματικά διαθέσιμα. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσο υψηλότερα τα χρηματικά διαθέσιμα που έχει ο Δήμος για να χρηματοδοτήσει τις δράσεις του. Θεωρούμε ότι το ποσοστό των 11.81% που εμφανίζεται στον απολογισμό είναι ικανοποιητικό για τη χρηματοδότηση του Δήμου σε σχέση και με το ύψος των υποχρεώσεων που εμφανίζει στον Κ.Α. 81(8.393.009,50€).

Ακολουθεί πίνακας με τους αριθμοδείκτες δομής εξόδων για το 2016 και το αντίστοιχο διάγραμμα αυτών.

Πίνακας 4.5
Πίνακας δομής Εξόδων

ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΟΜΗΣ ΕΞΟΔΩΝ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ		ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ Σύνολο εξόδων χρήσης/Συνολικά έξοδα	214.011.202,45	71,46%	182.841.474,13	78,95%
	299.478.312,33		231.581.342,93	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Σύνολο επενδύσεων/Συνολικά έξοδα	32.727.417,65	10,93%	8.193.781,84	3,54%
	299.478.312,33		231.581.342,93	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ Σύνολο οφειλές ΠΟΕ/Συνολικά έξοδα	14.564.344,03	4,86%	8.393.009,50	3,62%
	299.478.312,33		231.581.342,93	

Διάγραμμα 4.2
Κατάσταση δεικτών δομής εξόδων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Ο Δείκτης ισούται με το Σύνολο Εξόδων Χρήσης προς Συνολικά Έξοδα και η τιμή του προσδιορίζεται από τον τύπο $6/6+7+8(-85)$. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 71,46% και απολογιστικά ανήλθε στο ποσό των 78,95%. Όσο υψηλότερη είναι η τιμή του δείκτη αυτού τόσο μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του Δήμου αφορά τις λειτουργικές δαπάνες με περιορισμό της δυνατότητας υλοποίησης επενδυτικών δαπανών. Επομένως και προϋπολογιστικά αλλά και απολογιστικά μεγάλο μέρος των δαπανών του Δήμου αφιερώνεται στα λειτουργικά έξοδα χρήσης που σημαίνει ότι δεν έχει δαπάνες για επενδύσεις και κατασκευές έργων.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Ο Δείκτης ισούται με το Σύνολο των Επενδύσεων προς Συνολικά Έξοδα και η τιμή του προσδιορίζεται από τον τύπο $7/6+7+8(-85)$. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 10,93% και απολογιστικά ανήλθε στο ποσό των 3,54%. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη, τόσο μεγαλύτερο μέρος των συνολικών εξόδων αφιερώνεται σε επενδύσεις. Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι και προϋπολογιστικά αλλά πολύ περισσότερο απολογιστικά πολύ μικρό ποσοστό των εξόδων κατευθύνεται σε επενδύσεις και έργα. Αυτό σημαίνει αδυναμία υλοποίησης του τεχνικού προγράμματος και λοιπών επενδυτικών δαπανών.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Ο Δείκτης ισούται με το Σύνολο Οφειλών Π.Ο.Ε. προς Συνολικά Έξοδα και η τιμή του προσδιορίζεται από τον τύπο $81/6+7+8(-85)$. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στο ποσό των 4,86% και απολογιστικά ανήλθε στο ποσό των 3,62%. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης αυτός τόσο μεγαλύτερες είναι και οι υποχρεώσεις του Δήμου. Από τα αποτελέσματα παρατηρούμε ότι ο δείκτης αυτός κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα που σημαίνει ότι ο Δήμος δεν έχει υψηλές οικονομικές υποχρεώσεις από τα προηγούμενα οικονομικά έτη.

Να σημειώσουμε ότι κατά την επεξεργασία των παραπάνω δεικτών δομής εξόδων του Δήμου στα συνολικά έξοδα δεν περιλαμβάνουμε τον Κ.Α. 85 που αφορά τις προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων για να εξάγουμε καλύτερα συμπεράσματα όπως και τον Κ.Α. 9 Αποθεματικό.

4.3.2.ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ.

Η ομάδα αυτή των δεικτών παρουσιάζει σε τι ποσοστό εκτελείται ο Προϋπολογισμός του Δήμου κατά την εκτέλεση του στο σκέλος των Εσόδων και των Εξόδων .

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι αριθμοδείκτες οικονομικής επίδοσης για το 2016.

Πίνακας 4.6

Δείκτες Οικονομικής Επίδοσης

ΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ		
Ταμειακώς βεβαιωθέντα Έσοδα/Προϋπολογισθέντα έσοδα	417.923.955,43	96,09%
	434.915.721,66	
Ενταλθέντα έξοδα/Προϋπολογισθέντα έξοδα	231.581.342,93	53,25%
	434.915.721,66	
Πληρωθέντα έξοδα/Προϋπολογισθέντα έξοδα	231.581.342,93	53,25%
	434.915.721,66	
Πληρωθέντα έξοδα/Ενταλθέντα έξοδα	231.581.342,93	100,00%
	231.581.342,93	
Εισπραχθέντα έσοδα/Βεβαιωθέντα έσοδα	276.771.835,91	66,23%
	417.923.955,43	
Εισπραχθέντα έσοδα/Προϋπολογισθέντα έσοδα	276.771.835,91	63,64%
	434.915.721,66	
Αναμορφώσεις/Προϋπολογισθέντα (αρχικά)	45.415.721,66	11,66%
	389.500.000,00	

Δείκτης Ταμειακώς Βεβαιωθέντα Έσοδα προς Προϋπολογισθέντα Έσοδα. Εκφράζει τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εσόδων βεβαιώθηκε ταμειακά εντός του έτους. Ο δείκτης αυτός για το 2016 ανήλθε στο ποσοστό των 96,09% που σημαίνει ότι υψηλό ποσοστό των προϋπολογισθέντων εσόδων βεβαιώνεται ταμειακά. Ο δήμος δηλαδή προχωρά ικανοποιητικά στη ταμειακή βεβαίωση των εσόδων και τη σύνταξη χρηματικών καταλόγων.

Δείκτης Ενταλθέντα Έξοδα προς Προϋπολογισθέντα Έξοδα. Εκφράζει σε τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εξόδων εκδίδονται χρηματικά εντάλματα εντός του έτους για την πληρωμή των δαπανών. Ο δείκτης αυτός για το 2016 ανήλθε στο ποσοστό των 53,25% υπολογιζόμενος επί του συνόλου των προϋπολογισθέντων εξόδων και εμφανίζει το βαθμό εκτέλεσης του προϋπολογισμού στο σκέλος των εξόδων το οποίο όμως θεωρείται χαμηλό. Στη περίπτωση όμως κατά την οποία υπολογισθεί το ποσό των προϋπολογισθέντων εξόδων πλην των Κ.Α. 85 και 9 για καλύτερα αποτελέσματα το ποσοστό ανέρχεται στο ποσό των 77,33%. Αυτό σημαίνει ότι στη περίπτωση αυτή έχουμε πιο ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Δείκτης πληρωθέντα Έξοδα προς Προϋπολογισθέντα Έξοδα. Εκφράζει σε τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εξόδων πληρώνεται το σύνολο των δαπανών του Δήμου. Ο δείκτης αυτός όταν λαμβάνεται μετά την έκδοση των απολογιστικών καταστάσεων και το κλείσιμο του οικονομικού έτους ταυτίζεται με το προηγούμενο δείκτη καθώς με τη λήξη του έτους έχουμε την ακύρωση των ανεξόφλητων χρηματικών ενταλμάτων και τα ενταλθέντα ισούται με τα πληρωθέντα.

Δείκτης Πληρωθέντα έξοδα προς Ενταλθέντα Έξοδα Δείχνει σε τι ποσοστό των ενταλθέντων εξόδων ανέρχονται οι πληρωθέντες δαπάνες Στη περίπτωση αυτή και εφόσον τα στοιχεία λαμβάνονται μετά το κλείσιμο του οικονομικού έτους το ποσοστό αυτό θα είναι πάντα 100% καθώς έχουμε την ακύρωση των ανεξόφλητων χρηματικών ενταλμάτων στο τέλος του οικονομικού έτους. Επομένως οι δείκτες αυτοί μας παρέχουν σημαντικά στοιχεία μόνο κατά τη διάρκεια της χρήσης ως προς την εκτέλεση του προϋπολογισμού στο σκέλος των εξόδων του.

Δείκτης Εισπραχθέντα Έσοδα προς Βεβαιωθέντα Έσοδα. Δείχνει τι ποσοστό των βεβαιωθέντων εσόδων εισπράχθηκε εντός της χρήσης Ο δείκτης αυτός για το 2016 ανήλθε στο ποσοστό των 66,23% που θεωρείται αρκετά χαμηλό και καταδεικνύει την αδυναμία του Δήμου στη είσπραξη των βεβαιωμένων εσόδων ιδίως αυτών που προέρχονται από τα προηγούμενα οικονομικά έτη και καταγράφονται στον Κ.Α. 32 «Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά τα παρελθόντα έτη». Στη περίπτωση αυτή εκ των 138.978.403,96€ βεβαιωμένων εσόδων εισπράχθηκε το ποσό των 2.817.476,62€ δηλαδή ποσοστό 2,03%.

Δείκτης Εισπραχθέντα Έσοδα προς Προϋπολογισθέντα Έσοδα. Δείχνει τι ποσοστό των προϋπολογισθέντων εσόδων εισπράχθηκε εντός της χρήσης. Ο δείκτης αυτός για το 2016 ανήλθε στο ποσοστό των 63,64% που θεωρείται επίσης αρκετά χαμηλό και οφείλεται στο ίδιο γεγονός που αναπτύχθηκε παραπάνω ,δηλαδή στην αδυναμία είσπραξης των βεβαιωμένων εσόδων από τα παρελθόντα οικονομικά έτη.

Δείκτης Αναμορφώσεις εσόδων-εξόδων προς Προϋπολογισθέντα έσοδα-έξοδα (αρχικός προϋπολογισμός). Δείχνει τι ποσοστό επί του αρχικού ισοσκελισμένου προϋπολογισμού αποτελεί το ποσό των αναμορφώσεων που εγκρίθηκαν κατά την εκτέλεση του εντός του οικονομικού έτους. Ο δείκτης αυτό για το 2016 ανήλθε στο ποσό των 11,66% που θεωρείται αρκετά χαμηλό σε σχέση με το σύνολο του προϋπολογισμού. Αυτό σημαίνει ότι ο προϋπολογισμός συντάσσεται με ορθό υπολογισμό των στοιχείων και πιο κοντά στη πραγματικότητα.

4.3.3.ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Οι Δείκτες αυτοί εκφράζουν τη σχέση του κόστους απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού στον οικονομικό προγραμματισμό του Δήμου.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των δεικτών για το 2016 και ακολουθεί η διαγραμματική απεικόνιση

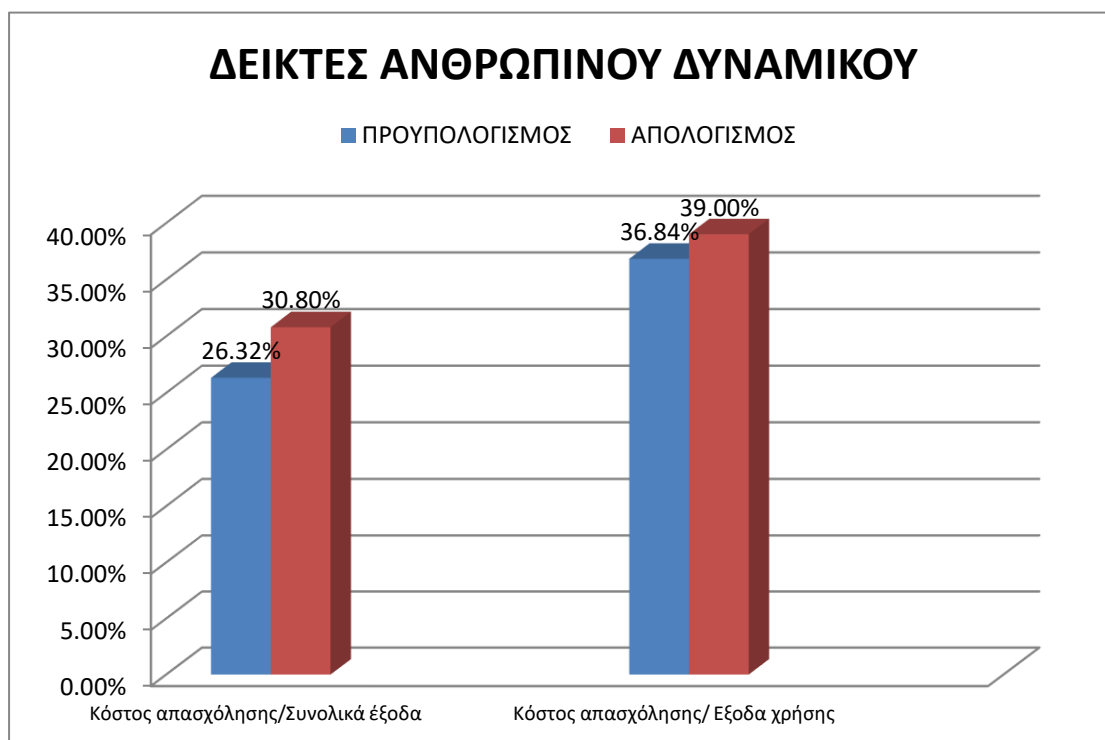
Πίνακας 4.7

Δείκτες Ανθρώπινου Δυναμικού

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Κόστος απασχόλησης/Συνολικά έξοδα	78.837.439,75	26,32%	71.315.574,81	30,80%
	299.478.312,33		231.581.342,93	
Κόστος απασχόλησης/Εξοδα χρήσης	78.837.439,75	36,84%	71.315.574,81	39,00%
	214.011.202,45		182.841.474,13	
Κόστος απασχόλησης/Αριθμό απασχολουμένων	78.837.439,75	21.599,30	71.315.574,81	19.538,51
	3.650		3.650,00	

Διάγραμμα 4.3

Δείκτες Ανθρώπινου δυναμικού

Δείκτης Κόστους Απασχόλησης προς Συνολικά Έξοδα, δίνεται από τη σχέση $60/6+7+8(-85)$ και φανερώνει το κόστος της συνολικής μισθοδοσίας του προσωπικού σε σχέση με το σύνολο των δαπανών. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στα 26,32% και απολογιστικά ανήλθε στα 30,80%. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης αυτός τόσο περιορίζεται η ικανότητα του Δήμου για χρηματοδότηση διαφόρων δράσεων και κοινωνικών αναγκών αλλά και επενδύσεων. Το ποσοστό αυτό θεωρείται ικανοποιητικό και δίνει τη δυνατότητα στο Δήμο να χρηματοδοτεί και άλλες δράσεις του.

Δείκτης κόστους απασχόλησης προς Έξοδα χρήσης, δίνεται από τη σχέση $60/6$ και εκφράζει το μέρος των εξόδων της χρήσης που αφορά το κόστος απασχόλησης του προσωπικού. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη είχε προϋπολογιστεί στα 36,84% και απολογιστικά ανήλθε στα 39%. Το ποσοστό αυτό θεωρείται ικανοποιητικό και καταδεικνύει την ικανότητα του Δήμου να ανταποκρίνεται και στις λοιπές υποχρεώσεις του.

Δείκτης κόστους απασχόλησης

Ο Δείκτης ισούται με το κόστος απασχόλησης προς τον αριθμό των απασχολουμένων και δίνεται από τη σχέση $60/\text{Αριθμό απασχολουμένων}$ στο οικονομικό έτος. Ο δείκτης αυτός προϋπολογιστικά ανέρχεται στο ποσό των 21.599,30 και απολογιστικά στα 19.538,51 και εκφράζει την επιβάρυνση του Δήμου με μισθολογικό κόστος για κάθε εργαζόμενο. Ο δείκτης αυτός εξεταζόμενος μόνο για ένα χρόνο δεν παρέχει και σημαντικά στοιχεία . Θα εξαχθούν καλύτερα αποτελέσματα από τη διαχρονική παρακολούθηση του δείκτη σε σχέση πάντα με τον αριθμό των εργαζομένων και τις αυξομειώσεις του.

4.3.4.ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ

Οι Δείκτες Συσχέτισης Εσόδων- Εξόδων μας δίνουν τις επιμέρους σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ ορισμένων σημαντικών κατηγοριών εσόδων και εξόδων.

Τα αποτελέσματα των δεικτών για το 2016 παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και ακολουθεί το αντίστοιχο διάγραμμα

Πίνακας 4.8

Δείκτες συσχέτισης εσόδων - εξόδων

ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ-ΕΞΟΔΩΝ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
Σύνολο Επιχορηγήσεων/Συνολικά Εξοδα(-85)	143.498.262,97	47,92%	128.704.174,94	55,58%
	299.478.312,33		231.581.342,93	
Δείκτης κάλυψης λειτουργικού κόστους Εξοδα χρήσης/Τακτικά Εσοδα	214.011.202,45	91,57%	182.841.474,13	84,87%
	233.715.547,44		215.434.380,07	

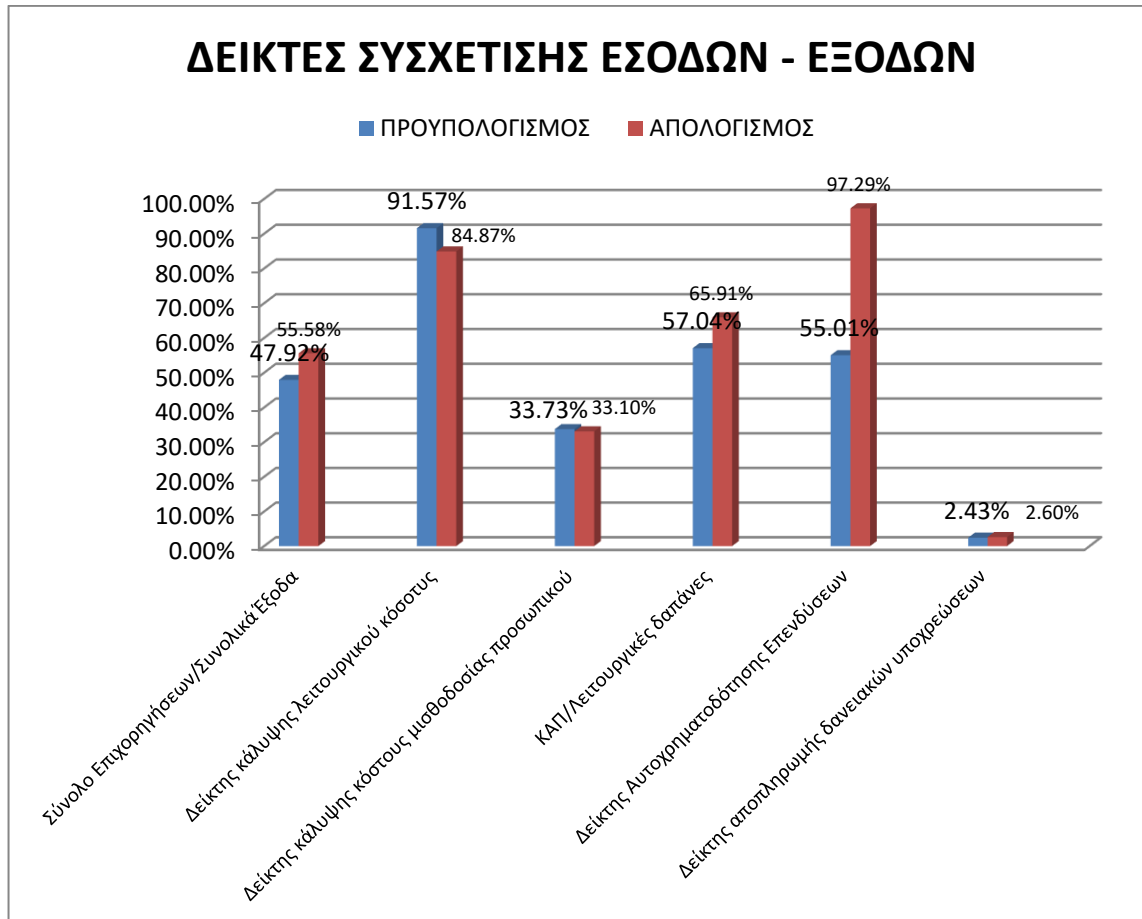
Πίνακας 4.8

Συνέχεια

Δείκτης κάλυψης κόστους μισθοδοσίας προσωπικού Αμοιβές & έξοδα προσωπικού/Τακτικά έσοδα	78.837.439,75	33,73%	71.315.574,81	33,10%
	233.715.547,44		215.434.380,07	
ΚΑΠ/Λειτουργικές δαπάνες	122.080.085,46	57,04%	120.518.908,31	65,91%
	214.011.202,45		182.841.474,13	
Δείκτης Αυτοχρηματοδότησης Επενδύσεων Επιχορηγήσεις και Δάνεια για επενδύσεις/Επενδυτικές δαπάνες και τοκοχρεωλύσια επενδύσεων	18.637.969,10	55,01%	9.048.466,95	97,29%
	33.878.417,65		9.300.432,08	
Δείκτης αποπληρωμής δανειακών υποχρεώσεων Τοκοχρεωλύσια/Σύνολο τακτικών εσόδων	5.674.000,00	2,43%	5.596.397,34	2,60%
	233.715.547,44		215.434.380,07	

Διάγραμμα 4.4

Δείκτες Συσχέτισης Εσόδων - Εξόδων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΈΞΟΔΑ. Ο Δείκτης ισούται με το Σύνολο των Επιχορηγήσεων προς τα Συνολικά Έξοδα και η τιμή του προσδιορίζεται από τον τύπο $06+12+13/6+7+8(-85)$. Δείχνει το ποσοστό των συνολικών εξόδων που καλύπτεται από επιχορηγήσεις. Ο δείκτης αυτός σε σχέση με τον προϋπολογισμό ανήλθε σε ποσοστό 47,92% και σε σχέση με τον απολογισμό σε 55,58%. Παρατηρούμε λοιπόν ότι ο Δήμος είναι εξαρτημένος από τις επιχορηγήσεις που λαμβάνει και ιδίως κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού ο δείκτης είναι υψηλότερος με αποτέλεσμα να περιορίζονται τα έσοδα από ίδιους πόρους σε σχέση με αυτά που είχε προϋπολογίσει.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Ο Δείκτης ισούται με τα Έξοδα Χρήσης προς τα Τακτικά Έσοδα και δίνεται από τον τύπο $6/0+21+321+511$. Ο Δείκτης αυτός εκφράζει τη δυνατότητα κάλυψης των λειτουργικών δαπανών από τα τακτικά έσοδα. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη σε σχέση με τον προϋπολογισμό ανήλθε στα 91,57% και απολογιστικά στα 84,87%. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης, τόσο περισσότεροι πόροι από τα τακτικά έσοδα μπορούν να δεσμευτούν για την κάλυψη των τρεχουσών λειτουργικών αναγκών του. Ο δείκτης είναι αρκετά υψηλός με αποτέλεσμα μεγάλο μέρος των λειτουργικών εξόδων να καλύπτεται από το σύνολο των τακτικών εσόδων..

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Ο Δείκτης ισούται με Αμοιβές και Έξοδα Προσωπικού προς τα Τακτικά Έσοδα και δίνεται από τον τύπο $60/0+21+321+511$. Ο Δείκτης αυτός εκφράζει τη δυνατότητα κάλυψης των αμοιβών και εξόδων προσωπικού από τα τακτικά έσοδα. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη προϋπολογιστικά ανήλθε στα 33,73% και απολογιστικά στα 33,10%. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης αυτός τόσο περισσότερα τακτικά έσοδα του Δήμου δεσμεύονται για την κάλυψη της μισθοδοσίας του προσωπικού και όσο χαμηλότερος τόσο αυξάνεται η δυνατότητα του Δήμου να χρηματοδοτήσει και άλλες δράσεις του από τα τακτικά του έσοδα. Ο δείκτης θεωρείται ικανοποιητικός και επιτρέπει τον Δήμο να επεκταθεί στη χρηματοδότηση και την κάλυψη αναγκών για δράσεις κοινωνικές και πολιτιστικές και λοιπές δραστηριότητες εξυπηρέτησης των κατοίκων του.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΠ ΠΡΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ Ο Δείκτης αυτός εκφράζεται από τον τύπο $06/6$ και φανερώνει το βαθμό εξάρτησης του Δήμου από τις Κρατικές Επιχορηγήσεις (Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι) για τη λειτουργία του. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη προϋπολογιστικά είναι στα 57,04% και απολογιστικά στα 65,91%. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσο περισσότερο ο Δήμος εξαρτάται από τις επιχορηγήσεις της Κεντρικής Διοίκησης για τη λειτουργία του. Θεωρούμε λοιπόν ότι ο δείκτης είναι υψηλός και ο Δήμος εξαρτημένος από τις επιχορηγήσεις που λαμβάνει.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΥΤΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Ο Δείκτης ισούται με τις επιχορηγήσεις και τα Δάνεια για επενδύσεις προς τις Επενδυτικές δαπάνες και τα αντίστοιχα τοκοχρεολύσια δανείων και δίνεται από τον τύπο $13+312/7+652$. Ο δείκτης αυτός εκφράζει τη σχέση μεταξύ των εσόδων από επιχορηγήσεις για επενδύσεις και αντίστοιχα δάνεια και των επενδυτικών δαπανών και αντίστοιχων τοκοχρεολυσίων εντός του ίδιου οικονομικού έτους. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη προϋπολογιστικά ανέρχεται στα 55,01% και απολογιστικά στα 97,29%. Παρατηρούμε λοιπόν ότι ενώ κατά τη σύνταξη του προϋπολογισμού είχε προϋπολογιστεί τιμή μικρότερη της μονάδας καθώς είχε εκτιμηθεί ότι η χρηματοδότηση των επενδύσεων θα εξασφαλιστεί και από άλλους πόρους του Δήμου όπως λοιπά τακτικά και έκτακτα έσοδα, απολογιστικά η τιμή ανήλθε σχεδόν στη μονάδα που σημαίνει ότι τελικά ο Δήμος χρησιμοποίησε μόνο έσοδα επενδύσεων και αντίστοιχα δάνεια για την κάλυψη των επενδυτικών δαπανών και την αποπληρωμή των αντίστοιχων δανειακών του υποχρεώσεων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Ο Δείκτης ισούται με τα τοκοχρεολύσια προς το Σύνολο των Τακτικών Εσόδων του και δίνεται από τον τύπο $651+652/0+21+321+511$. Ο Δείκτης αυτός εκφράζει το ποσοστό των τακτικών εσόδων που προορίζεται για την αποπληρωμή των τοκοχρεωλυτικών δόσεων. Τα τοκοχρεολύσια προέρχονται από δάνεια που έχει συνάψει ο Δήμος με πιστωτικά ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού για την κάλυψη λειτουργικών και επενδυτικών αναγκών του. Στη περίπτωση αυτή η τιμή του δείκτη προϋπολογιστικά ανέρχεται στα 2,43% και απολογιστικά στα 2,60%. Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης τόσο αυξάνεται το ποσοστό των τακτικών εσόδων που καλύπτει τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις και έτσι μειώνεται το ποσοστό των τακτικών εσόδων που προορίζεται για τις λοιπές δαπάνες. Ο δείκτης αυτός θεωρούμε ότι είναι πολύ χαμηλός και έτσι ο Δήμος μπορεί να κινηθεί ευκολότερα στη χρηματοδότηση των αναγκών του.

4.3.5.ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ

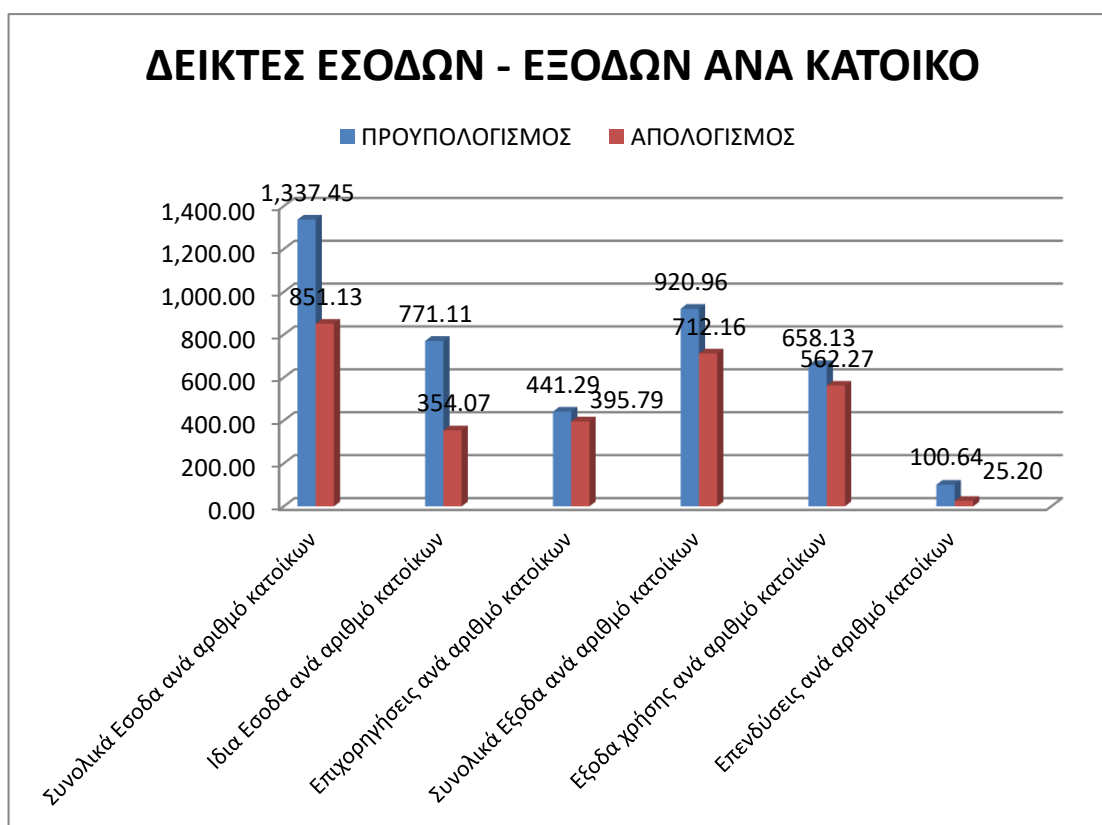
Σ' αυτήν την ομάδα αριθμοδεικτών γίνεται χρήση του αριθμού των κατοίκων του Δήμου Θεσσαλονίκης σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας επίσημης απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής που έγινε το 2011 και σύμφωνα με την οποία ανέρχεται στους 325.182 κατοίκους

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των δεικτών για το 2016 και ακολουθεί η διαγραμματική απεικόνιση.

Πίνακας 4.9
Δείκτες Εσόδων – Εξόδων ανά κάτοικο

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΣΟΔΩΝ-ΕΞΟΔΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΟΙΚΟ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
Συνολικά Εσοδα ανά αριθμό κατοίκων	434.915.721,66	1.337,45	276.771.835,91	851,13
	325.182		325.182	
Ιδια Εσοδα ανά αριθμό κατοίκων	250.750.717,39	771,11	115.136.819,63	354,07
	325.182		325.182	
Επιχορηγήσεις ανά αριθμό κατοίκων	143.498.262,97	441,29	128.704.174,94	395,79
	325.182		325.182	
Συνολικά Εξοδα ανά αριθμό κατοίκων	299.478.312,33	920,96	231.581.342,93	712,16
	325.182		325.182	
Εξοδα χρήσης ανά αριθμό κατοίκων	214.011.202,45	658,13	182.841.474,13	562,27
	325.182		325.182	
Επενδύσεις ανά αριθμό κατοίκων	32.727.417,65	100,64	8.193.781,84	25,20
	325.182		325.182	

Διάγραμμα 4.5
Δείκτες Εσόδων – Εξόδων ανά κάτοικο

Δείκτης Συνολικών Εσόδων ανά αριθμό κατοίκων. Ο Δείκτης ισούται με τα Συνολικά Έσοδα προς τον αριθμό των κατοίκων και δίνεται από τον τύπο $0+1+2+3+4+5/325.182$. Όσο μεγαλύτερος τόσο περισσότερα έσοδα μπορεί να διαθέσει ο Δήμος ανά κάτοικο για την υλοποίηση της πολιτικής του και των στόχων που έχει. Σ' αυτή την περίπτωση ενώ προϋπολογιστικά είχαν υπολογιστεί 1.337,45 € ανά κάτοικο, απολογιστικά η αναλογία ήταν 851,13€, δηλαδή κατά πολύ χαμηλότερη.

Δείκτης Ιδίων Εσόδων ανά αριθμό κατοίκων. Ο Δείκτης ισούται με τα Ίδια Έσοδα προς τον αριθμό των κατοίκων και δίνεται από τον τύπο $0(-06)+1(-12-13)+21+22+32+5/325.182$. Εκφράζει το ποσό που επιβαρύνει κάθε κάτοικο του Δήμου κατά μέσο όρο η εισπραξη των ιδίων εσόδων. Στη περίπτωση αυτή προϋπολογιστικά είχαμε το ποσό των 771,11 € ανά κάτοικο και απολογιστικά η τιμή έπεσε στο ποσό των 354,07€, που οφείλεται κύρια στη πολύ χαμηλή εισπραξιμότητα των βεβαιωμένων εσόδων από τα προηγούμενα οικονομικά έτη.

Δείκτης Επιχορηγήσεων ανά αριθμό κατοίκων. Ο Δείκτης ισούται με τις Επιχορηγήσεις προς τον αριθμό των κατοίκων και δίνεται από τον τύπο $06+12+13/325.182$. Εκφράζει το ποσό των επιχορηγήσεων που λαμβάνει ανά κάτοικο ο Δήμος από την Κεντρική Διοίκηση αλλά και από διάφορα Επενδυτικά προγράμματα. Στη περίπτωση αυτή προϋπολογιστικά είχαμε το ποσό των 441,29 € ανά κάτοικο και απολογιστικά το ποσό των 395,79 €. Η διαφορά οφείλεται κύρια στη χαμηλή εισπραξιμότητα των εκτάκτων επιχορηγήσεων που αφορούν επενδύσεις και έργα.

Δείκτης Συνολικά Έξοδα ανά αριθμό κατοίκων. Ο Δείκτης ισούται με τα Συνολικά Έξοδα προς τον αριθμό των κατοίκων και δίνεται από τον τύπο $6+7+8(-85)/325.182$. Όσο υψηλότερος τόσο περισσότερους πόρους ανά κάτοικο αφιερώνει ο Δήμος για τη δράση του. Στη περίπτωση αυτή προϋπολογιστικά είχαμε το ποσό των 920,96 € και απολογιστικά το ποσό των 712,16 €. Που σημαίνει ότι δαπανήθηκαν λιγότερα από τα αναμενόμενα.

Δείκτης Έξοδα χρήσης ανά αριθμό κατοίκων. Ο Δείκτης ισούται με τα Έξοδα χρήσης προς τον αριθμό των κατοίκων και δίνεται από τον τύπο $6/325.182$. Εκφράζει το ποσό ανά κάτοικο που απαιτείται για τη λειτουργία του Δήμου και την παροχή των υπηρεσιών και των δράσεων του. Στη περίπτωση αυτή προϋπολογιστικά είχαμε το ποσό των 658,13 € και απολογιστικά το ποσό των 562,27 € που σημαίνει ότι δεν είχαμε μεγάλο ποσοστό απόκλισης.

Δείκτης επενδύσεις ανά αριθμό κατοίκων. Ο Δείκτης ισούται με τις δαπάνες Επενδύσεων προς τον αριθμό των κατοίκων και δίνεται από τον τύπο $7/325.182$. Εκφράζει το ποσό ανά κάτοικο που διαθέτει ο Δήμος για επενδύσεις και έργα. Στη περίπτωση αυτή προϋπολογιστικά είχαμε το ποσό των 100,64 € και απολογιστικά το ποσό των 25,20 € που σημαίνει ότι ο Δήμος παρουσίασε πολύ μεγάλη απόκλιση στις δαπάνες για επενδύσεις και έργα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα τελευταία χρόνια μετά τη θεσμοθέτηση του Καλλικράτη και την τεράστια αλλαγή που έφερε η οικονομική κρίση στην εξέλιξη των Ο.Τ.Α. με την περαιτέρω επιβάρυνσή τους με αυξημένες αρμοδιότητες απέναντι στο σύνολο της κοινωνίας, ειδικά σε θέματα αντιμετώπισης κοινωνικών φαινομένων, κρίθηκε απαραίτητη η αξιολόγηση των οικονομικών τους καταστάσεων. Τα οικονομικά των Δήμων σήμερα βρίσκονται σε στενή παρακολούθηση από την Κεντρική Διοίκηση και ελέγχονται συστηματικά κατά την κατάρτιση και την εκτέλεση του προϋπολογισμού τους μέσα από το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ που θεσπίστηκε με τον Ν. 4111/2013 (άρθρο 4). Σκοπός του Παρατηρητηρίου είναι η κατάρτιση από τους Δήμους ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών και απολογισμών σύμφωνα με την ισχύουσα δημοσιονομική νομοθεσία, καθώς και η παρακολούθηση σε μηνιαία βάση της εκτέλεσης των προϋπολογισμών τους με τον έλεγχο των μητρώων δεσμεύσεων στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις τους.

Μέσα από την ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών που προηγήθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο και με το σχολιασμό για κάθε ένα ξεχωριστά, παρατηρούμε ότι ο Δήμος Θεσσαλονίκης για το οικονομικό έτος 2016 κατάρτισε και εκτέλεσε τον προϋπολογισμό του ακολουθώντας την προβλεπόμενη νομοθετική διαδικασία. Μπορούμε μόνο να παρατηρήσουμε ότι δεν τηρήθηκαν οι προθεσμίες που ορίζει η σχετική νομοθεσία για την καταληκτική ημερομηνία έγκρισης του σχεδίου προϋπολογισμού από το Δημοτικό Συμβούλιο δηλαδή η 15^η Νοεμβρίου, καθώς η έγκριση του έγινε στις 30 Νοεμβρίου.

Μελετώντας τα δεδομένα των οικονομικών στοιχείων του προϋπολογισμού και απολογισμού παρατηρούμε ότι η εκτέλεση του σκέλους των εσόδων επί των προϋπολογισθέντων και εισπραχθέντων ανήλθε στο ποσοστό των 63,64% και στο σκέλος των εξόδων επί των προϋπολογισθέντων και πληρωθέντων στο ποσοστό των 53,25%. Ειδικότερα μεγάλες αποκλίσεις παρατηρούνται στις εισπράξεις των εκτάκτων εσόδων για επενδύσεις και έργα με αποτέλεσμα και τις μειωμένες επενδυτικές δαπάνες. Εκεί όμως που παρατηρείται μεγάλη απόκλιση είναι στα εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα παρελθόντων ετών όπου ο Δήμος αδυνατεί να εισπράξει και εμφανίζει μεγάλο ποσό ανείσπρακτων χρηματικών καταλόγων με αντίστοιχη εγγραφή στο σκέλος των δαπανών στο Κ.Α. 85 ως προβλέψεις μη είσπραξης. Επειδή το ποσό που καταγράφεται στις προβλέψεις (135 εκ.€ περίπου) ξεπερνά το 30% του συνόλου των

προϋπολογισθέντων θεωρούμε ότι ο Δήμος πρέπει να εξετάσει σοβαρά τους χρηματικούς καταλόγους που επαναβεβαιώνει κάθε έτος και το θέμα των παραγραφών στις περιπτώσεις που έχουν κινηθεί διαδικασίες αναγκαστικών μέτρων και δεν υπάρχουν δυνατότητες περαιτέρω είσπραξης.

Μέσα από τη συγκριτική οικονομική ανάλυση των στοιχείων του προϋπολογισμού και απολογισμού του Δήμου Θεσσαλονίκης για το 2016, παρατηρούμε ότι ο Δήμος απολογιστικά είναι αυτοδύναμος και στηρίζει τη λειτουργία του περισσότερο στα τακτικά έσοδα και όχι στις έκτακτες επιχορηγήσεις. Παρόλα αυτά όμως είναι εξαρτημένος από τις επιχορηγήσεις της Κεντρικής Διοίκησης καθώς δεν επαρκούν τα ίδια έσοδά του. Προϋπολογίζει όμως σωστά τα ίδια έσοδα τηρώντας τη μεθοδολογία που επιβάλλεται επί των στοιχείων εισπραξιμότητας του προηγούμενου και του έτους που συντάσσεται ο προϋπολογισμός. Διαθέτει χρηματικά διαθέσιμα για την εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων του. Μεγάλο μέρος των δαπανών του αφιερώνεται στα λειτουργικά έξοδα χρήσης με αποτέλεσμα να στερείται δαπάνες για επενδύσεις και έργα. Ικανοποιητικοί εμφανίζονται οι δείκτες του κόστους απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού δίνοντας τη δυνατότητα στο Δήμο να ανταποκρίνεται στη χρηματοδότηση και των υπολοίπων δράσεων του. Πολύ υψηλό ποσοστό κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού εμφανίζει ο δείκτης αυτοχρηματοδότησης των επενδύσεων που σημαίνει ότι ο Δήμος χρησιμοποιεί αποκλειστικά μόνο έσοδα επενδύσεων και αντίστοιχα δάνεια για την κάλυψη των επενδυτικών δαπανών του και την αποπληρωμή των αντίστοιχων δανειακών υποχρεώσεων. Πολύ χαμηλός είναι ο δείκτης αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων με αποτέλεσμα ο Δήμος να εμφανίζει πιστοληπτική ικανότητα. Τέλος σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία τα ίδια έσοδα που αντιστοιχούν σε κάθε κάτοικο του Δήμου είναι 354,07 € και οι επιχορηγήσεις σε 395,79 €. Ενώ αντίθετα τα συνολικά έξοδα που δαπανά για κάθε κάτοικο είναι 712,16 €, τα λειτουργικά έξοδα 562,24 € και τα έξοδα για επενδύσεις μόλις 25,20 €.

Με βάση τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας παρουσιάζουμε κάποιες προτάσεις για τη βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης

- Χρήση και αξιοποίηση των χρηματοοικονομικών δεικτών για τον προγραμματισμό των δράσεων του Δήμου με στόχο την κάλυψη των αναγκών των πολιτών για την οικονομική, πολιτιστική, κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη.
- Συνεχής παρακολούθηση της λειτουργίας των επιμέρους υπηρεσιών του Δήμου και δυνατότητα σχεδιασμού και εφαρμογής βελτιωτικών μέτρων, ιδιαίτερα στον τομέα των εσόδων και της περιστολής των δαπανών.
- Αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων για τη βελτίωση της οικονομικής

λειτουργίας.

- Καλύτερος προγραμματισμός και βελτιστοποίηση των διαδικασιών προμηθειών για επιτυχή αποτελέσματα (αποφυγή άγονων διαγωνισμών)
- Εξασφάλιση της εισπραξιμότητας των ιδίων εσόδων με την επιβολή αναγκαστικών μέτρων είσπραξης αλλά και με τη διευκόλυνση των οφειλετών παρέχοντας δυνατότητες τμηματικής εξόφλησης των χρεών τους προς τον Δήμο.
- Στελέχωση των υπηρεσιών με το κατάλληλο προσωπικό σύμφωνα με τις γνώσεις και τα προσόντα του και συνεχής εκπαίδευση του για να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις αλλά και στις νέες τεχνολογίες.
- Βελτίωση της επικοινωνίας και του συντονισμού ανάμεσα στις διάφορες διευθύνσεις και τα τμήματα του Δήμου για την καλύτερη και αποδοτικότερη λειτουργία του Οργανισμού.

Να αναφέρουμε ότι η συγκεκριμένη έρευνα της εργασίας περιορίστηκε στη σύγκριση των οικονομικών στοιχείων του προϋπολογισμού και απολογισμού ενός οικονομικού έτους λόγω του περιορισμένου χρονικού διαστήματος, αλλά και στην ανάλυση των στοιχείων ενός μόνο Δήμου.

Είναι όμως δυναμική και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν βάση και με την εξαγωγή στοιχείων και δεικτών από τις επόμενες οικονομικές χρήσεις να έχουμε μια διαχρονική ανάλυση και περαιτέρω αποτελέσματα από την οικονομική συμπεριφορά και απόδοση του Δήμου. Θεσσαλονίκης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Καραγιάνης, Σ. (2004), Ο Οικονομικός Προγραμματισμός των Ο.Τ.Α. και ο Νέος Τύπος

Προϋπολογισμού – Κ.Υ.Α. 7028/04 , Εκδόσεις Γ.Μ. Καραναστάση, Αθήνα

Νικολόπουλος, Κ.(2004) Οικονομική Διοίκηση και Διαχείριση των ΟΤΑ, Έκδοση ιδίου, Χαλκίδα

Νικολόπουλος Κ.(2006) Περί των Εσόδων Ο.Τ.Α., Έκδοση ιδίου, Χαλκίδα

Νικολόπουλος Κ. (2009), Προϋπολογισμός ΟΤΑ Α΄ βαθμού: Κατάρτιση-Ψήφιση-Ανάλυση-Εκτέλεση, Έκδοση ιδίου, Χαλκίδα

Θεοδώρου, Ι.Δ. (2007) Τα Έσοδα των Δήμων και Κοινοτήτων Θεσσαλονίκη, Έκδοση ιδίου

Θεοδώρου Ι. Δ (2009) Οι δαπάνες των ΟΤΑ Θεσσαλονίκη, Έκδοση ιδίου

Νομοθεσία

Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α) «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας»

Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης»

Ν. 4270/2014 (ΦΕΚ 143/Α) «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ)- δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις»

Ν. 3536/2007 (ΦΕΚ 43/Α) «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης»

Ν 3861/2010 (ΦΕΚ 112/Α) «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις»

Ν.4172/2013 (ΦΕΚ 167/Α) «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν.4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις.»

Ν. 4308/2014 (ΦΕΚ 251/Α) «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες

διατάξεις.»

Ν. 4257/2014 (ΦΕΚ 93/Α) «Επείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών.»

Ν. 4483/2017 (ΦΕΚ 107/Α) «Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) - Ρυθμίσεις σχετικές με την οργάνωση, τη λειτουργία, τα οικονομικά και το προσωπικό των Ο.Τ.Α. - Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας - Μητρώο Πολιτών και άλλες διατάξεις.»

Β.Δ. 17/5-15/6/1959 (ΦΕΚ 114/Α) «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων»

Π.Δ. 16/1989 (ΦΕΚ 6/Α) «Κανονισμός λειτουργίας Δημοσίων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) και των Τοπικών Γραφείων και καθήκοντα υπαλλήλων αυτών»

Π.Δ. 80/2016 (ΦΕΚ 145/Α) «Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες»

ΚΥΑ οικ. 25595/26.07.2017 (ΦΕΚ 2658/Β) «Παροχή οδηγιών για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των δήμων, οικονομικού έτους 2018.»

ΚΥΑ οικ 23976/22.07.2016 (ΦΕΚ 2311/Β) «Παροχή οδηγιών για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των Δήμων, οικονομικού έτους 2017 - τροποποίηση της υπ' αριθμ. 7028/2004 (Β' 253) απόφασης.»

ΚΥΑ 26945/31.07.2015 (ΦΕΚ 1621/Β) «Παροχή οδηγιών για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των δήμων, οικονομικού έτους 2016 - τροποποίηση της υπ' αριθμ. 7028/2004 (Β' 253) απόφασης.»

ΚΥΑ 29530/25.07.2014 (ΦΕΚ 2059/Β) «Παροχή οδηγιών για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των δήμων, οικονομικού έτους 2015 - τροποποίηση της υπ' αριθμ. 7028/2004 (Β' 253) απόφασης.»

ΚΥΑ οικ. 30842/31.07.2013 (ΦΕΚ 1896/Β) «Παροχή οδηγιών για την κατάρτιση του προϋπολογισμού των δήμων, οικονομικού έτους 2014 - τροποποίηση της υπ' αριθμ. 7028/3.2.2004 (ΦΕΚ Β' 253) απόφασης «Καθορισμός του τύπου του προϋπολογισμού των δήμων και κοινοτήτων»

ΚΥΑ 70560/16.11.2009 (ΦΕΚ 2394/Β) «Κατάρτιση προϋπολογισμού των δήμων και κοινοτήτων, οικονομικού έτους 2010 - τροποποίηση της υπ' αριθμ. 7028/3-2-2004 (ΦΕΚ 253 Β) απόφασης «Καθορισμός του τύπου του προϋπολογισμού των δήμων και κοινοτήτων»

ΚΥΑ 7028/03.02.2004 (ΦΕΚ 253/Β) «Καθορισμός του τύπου του προϋπολογισμού των δήμων και κοινοτήτων.»

ΥΠ.ΕΣ εγκ 8/οικ. 17515./29.04.2013 «Απεικόνιση των κωδικών αριθμών εσόδων & εξόδων του προϋπολογισμού των ΟΤΑ α' βαθμού, όπως αυτοί έχουν διαμορφωθεί μετά τις τροποποιήσεις που έχουν επέλθει στην υπ' αριθμ. 7028/3-2-2004 (ΦΕΚ 253 Β' 9-2-2004) Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α).»

ΥΠ.ΕΣ.οικ. 40038/09.09.2011 (ΦΕΚ 2007/Β) «Καθορισμός των στοιχείων τα οποία περιλαμβάνονται στην έκθεση αποτελεσμάτων εκτέλεσης του προϋπολογισμού των Δήμων και

περιφερειών.»

ΥΠ.ΕΣ.Α.&Η.Δ 74712/29.12.2010 (ΦΕΚ 2043/Β) «Καθορισμός του τύπου, του περιεχομένου των στοιχείων, του χρόνου και του τρόπου ενημέρωσης της βάσης δεδομένων «Οικονομικά στοιχεία δήμων», των αριθμοδεικτών αξιολόγησης καθώς και κάθε άλλης αναγκαίας λεπτομέρειας.»

Άλλες Πηγές

Δήμος Θεσσαλονίκης Δ/νση Οικονομικής & Ταμειακής Διαχείρισης

Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2016

Ταμειακός απολογιστικός πίνακας 2016